

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ * ΑΘΗΝΑΙ * ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1902 -
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1902 * ΤΟΜΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τύποις ΙΙ. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ἐν Αθήναις.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ελληνικά:

- I. Ε. Δρόσουν: "Ἡ καρδούτοες, σ. 173.
Ν. Ἐπισκοποπούλου: Τὸ Ἔργον τῶν Κοίνων, σ. 297.
Ι. Κονδυλάκη: "Οταν ἡμοιν δάσκαλος, σ. 254, 306, 366.
Παύλου Νιφάδα: Ἀντρόύνο, σ. 73.
Α. Παπαδιαμάντη: Στρίγλα Μάρα, σ. 134.
Ἀλεξάνδρας Παπαδοπούλου: Σκλάβα, σ. 8.

Μεταφράσεις:

- Μαρίας Κορέλλη: Τὸ ὥπ' ἐνοίκιον βρέφος, σ. 81, 147
Ουΐδα: Ἡ Συκῆ, σ. 324.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Ελληνικά:

- Πέτρου Γιαννίδη: Ποιήματα, σ. 314.
Ιωάννου Ν. Γρυπάρη: Ὁ Κισσός, σ. 6.—Τὸ ἀπόβροχο, σ. 239.
Μ. Μαλακάση: Σολωμός, σ. 99.
Γ. Μαρκορᾶ: Ιουλία Κοοσιγᾶ, σ. 229.
Στεφάνου Μαρτζώκη: Ὁ ἄνθρωπος στὸν ποιητή, σ. 295.
Στέλιου Σεφεριάδη: Τρελλὲ Τραγουδιστὴ, σ. 36.
Ἀγγέλου Σημηιώτου: Ἐκ Βαθέων, σ. 72.
Ἀγγέλου Σηκελιανοῦ: Ars minimi, σ. 373.
Διονυσίου Σολωμοῦ: Ἰταλικὰ ποιήματα, σ. 114, 129,
161, 193.—Ἄπο τὸ ἔργον τοῦ Σολωμοῦ, ἀποσπάσματα, σ. 126.

Απαρχαῖ:

- Μαρίνου Σιγούδου: Ἀγρωστη ψυχή, σ. 275

Μεταφράσεις:

- Δάντε: Francesca da Rimini, σ. 14.
Βίωνος: Ἀποσπερίης, σ. 365.

ΘΕΑΤΡΟΝ

- Γρηγορίου Σενοπούλου: Ἐις ἀναζήτησιν τῆς εὐτυχίας,
σελ. 22.—Τὸ στοιχῆμα, σ. 184.—Ἡ Μυλόπετρες,
σ. 217.—Ἡ Ἀσθεζία, Ἡ Νύφη μου, Τὸ Αἴνυγμα,
Ὁ Εἰσαγγελεὺς, σ. 277.—Λεονάρδα, Δορία, Ὁ
Κύριος Μπροντλ καὶ ἡ κόρη του, Ἀπιστος, σ. 345.
Ἡ Ηγετεμβρίον, σ. 377.

Δράματα καὶ Κωμῳδίαι

- Γαβριὴλ Δ' Αννούντοιο: Φραγκίσκα ἡ ἐξ Ἀριμνίου,
πρᾶξις E, σ. 43.

- Maurice Maeterlinck: Mórra-Bárra, σ. 203,
241, 331.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

- Γεωργίου Καλοσγούδου: Διονύσιος Σολωμός, σ. 102.
Κωνσταντίνου Μακρῆ: Οἱ Ἀλμονγάραιοι, σ. 177.
Μ. Μαλακάση: Διαθήκη, σ. 266.—Ἀπαρχαῖ, σ. 274.
Δ. Γρ. Καμπούρογλου: Ἰστορία τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ^{τὸν} Τοντοκορατίας, Οἰκογένεια Μαμονᾶ, σ. 344.
Γρηγορίου Σενοπούλου: Παιδικά διηγήματα, Πρόκρις
ἡ Ἐρεχθῆς, Ἰστορικόν ἀρχεῖον Διονυσίου Ρόμα,
Ρόδα καὶ Μῆλα, σ. 153.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΛΙΑΦΟΡΑ

- Σπ. Δὲ Βιάζη: Ἀπὸ τὸν βίον τοῦ Σολωμοῦ, σ. 122.
Τυρράν Γεργάτ: Τὸ Νεκροταρεῖον τῶν Ἀθηνῶν, σ. 271.
Ν. Ἐπισκοποπούλου: Σολωμός, σ. 117.—Στιγμαὶ τοῦ
βίου τοῦ Σολωμοῦ, σ. 120.
Ιακώβου Δεοπάρδη: Διάλογος τῆς Φύσεως καὶ μᾶς
Ψυχῆς, σ. 10.
Χίλιες καὶ μᾶς Νόχτες σ. 21.
Κίμωνος Μιχαηλίδου: Θαυμένη ἀγάπη, σ. 230.
Παύλου Νιφάδα: Ὁδὴ εἰς τὸν Φράτηρ, σ. 138.
Πώλ Φρέ: „Θαλασσινὴ Ἀγάπη“ σ. 375.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΔΙΑ

- Π. Καρολίδου: Παλαιστίνειοι ἀναμνήσεις, σ. 15, 38.
Περιπλῆ Δ. Ρεδιαδού: Απὸ τὴν γενέθλιον τοῦ Βασιλέως μας, σ. 260, 320.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

- Α. Ἀλυάτου: Νικόλαος Βώκος, σ. 317.
Ἀγάθωνος Κριτωίδου: Γεόργιος Ιακωβίδης, σ. 167.
Κίμωνος Μιχαηλίδου: Ὁ ἀδοιάς τοῦ Σολωμοῦ, σ. 33.
Γρηγορίου Σενοπούλου: Τὸ Βασιλικὸν Θέατρον, Ὑπόμυημα εἰς τὸν Βασιλέα, σ. 1.

ΙΣΤΟΡΙΑ

- Κωνστ. Γ. Ζησίου: Μονεμβασία σ. 225, 312.
Δ. Γρ. Καμπούρογλου: Ὁ λέων τῶν Κόμοντων, σ. 264.
Ἴστορικὸν ομηρώμα, σ. 181.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

- Ἐρνστ Χάρτ: Άι ἀνασκαφαὶ τοῦ Ἀργονος, σ. 214.
Μαντῶς: Τὰ Κειμήλια τῶν Μονσείων μας: Τὸ Ἐπίντρον τῆς Ἐσετίδας, σ. 232. Τὰ „Πραξιτέλεια“
ἀνάγλυφα τῶν Μονοδῶν σ. 353.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Νικίου τοῦ ἔξι Υακίνθων: Τὸ Σονδάριον καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ, σ. 55.
Δρος Π. Ἀποστολίδου Ι. Β. Ν.: Ροδόλφος Βίρχωβ, σ. 340.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Δημ. Γεωργιάδου Δογίου: Σεκίδες τῆς ιστορίας τῆς πρώτης δυναστείας, σ. 86.
Φιλίππου Δωρικοῦ: Η μυστικὴ ἑταιρία τῶν Μπόξεο, σ. 141.
Ηχοῦς: Κωνσταντῖνος Τζάνογλους, σ. 342.
Σ. Λοβέρδου: Άλι ἐργαζόμεναι Ἑλληνίδες, σ. 65.

Εμμαρονῆλ Σ. Λυκούδη: Ἡ ἵδεα ἀτομικῶς καὶ ἡ κοινὴ γνώμη, σ. 289.
Προσπέρου τοῦ Παρωρίτου: Τὸ Ζάππειον, σ. 53.
Γεωργίου Κ. Πώπ: Τιγκρὰν Γεργάτ, σ. 198.
Ἀγγέλου Φιλανθρωπινοῦ: Τύποι γνωματίεν τάλλους, σ. 301.

Γράμματα, Τέχνη, Επιστήμη:

σ. 27, 59, 91, 128, 158, 189, 221, 282, 349, 382.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

Χάρη Ημερινοῦ: Λόγοι καὶ Ἀντίλογοι, σ. 25, 57, 88
155, 187, 219, 281, 348, 380.

Ε Ι Κ Ο Ν Ε Σ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ

Μιχαὴλ Βελούδιον (φωτογραφία): Χωρικαὶ εἰς Λονδάνι, ἐκτὸς τοῦ κειμένου
Γεωργίου Βρούτου: Ὁ Ἀγδριας τοῦ Σολωμοῦ, σ. 90.
Ν. Βάκου: Ὁ Ψαρᾶς, σ. 319.
Δ. Γαλάνη: Σχέδια διακοσμητικά, σ. 384.
Θωμᾶς Θωμοπούλου: Ἡ Νύμφη τῆς Αβύδου, σ. 202.
Γ. Γακωβίδου: Προσωπογραφία, σ. 168.
Σπονδή, σ. 168.
Τὸ Κογοέστο, σ. 169.
Σπονδή, σ. 170.
Ἡ Ψυχρολονά, σ. 171.

Ζεὺς τοῦ Ορφίκολη, ἐκτὸς τοῦ κειμένου.
Τὸ ἐπίνητρον τῆς Ἐρετρίας, σ. 232.
Πρόσωπος τοῦ ἐπινήτρου, σ. 233.
Ἄλι 2 πλευραὶ τοῦ ἐπινήτρου, σ. 234, 235.
Ἡ φάγις τοῦ ἐπινήτρου, σ. 236.
Γυνὴ ἔργαζομένη εἰς τὸ ἐπίνητρον, σ. 237.
Πραξιτελεία ἀνάγλυφα τῶν Μουσῶν, σ. 355, 359, 360, 362.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑΙ

Ἐπιτόπης Εὐνάρδος, σ. 13.
Ναυπλίων Λαμπελέτ, σ. 27.
Διονύσιος Σολωμός, σ. 98.
Νικόλαος Μάντζαρος, σ. 125.
Ἀντόνιος Φράτης, σ. 140.
Γεώργιος Ιακωβίδης, σ. 167.
Ὁ ποιήσηρ Νικόλαος, σ. 183.
Ἡ Μ. Δ. Ελένη Βλαδιμηρόβρα, σ. 183.
Τιγκρὰν Γεργάτ, σ. 198.
Μαυρίσσε Μελετίνη, σ. 282.
Νικόλαος Βάκος, σ. 317.
Κωνσταντῖνος Τζάνογλους, σ. 342.
Θεόδωρος Χελδράτη, σ. 351.
Μιχαὴλ Λάμπρος, σ. 352.
Ροδόλφος Βίρχωβ, σ. 383.

Ο Τοῖχος τῶν κλαυθμῶν τῶν Ιονδαίων, σ. 16.
Κεφαλάρι Κήρυσιᾶς, σ. 26.
Προσκυνητὰ εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Ιορδάνου, σ. 41.
Ζάππειον, σ. 53, 54.
Τὸ Σονδάριον, σ. 55.
Παιδικὰ παιγνίδια, σ. 58.
Τοποθεσία ἐπὶ τοῦ γηλάφου Σιράνη ἐν Ζακύνθῳ σ. 113.
Ἡ ἐν Ζακύνθῳ οἰκία τοῦ Σολωμοῦ σ. 123.
Ἐρείπια ἀγ. Γεωργίου τῶν Λατίνων, σ. 124.
Ἡ κατάθεσις τῶν στεφάνων εἰς τὸν τάφον τοῦ Σολωμοῦ, σ. 156.
Τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ Σολωμοῦ, ἐν Ζακύνθῳ, σ. 157.
Οἰκία Κομούτων, σ. 157.
Τὸ ζωγραφεῖον τοῦ κ. Ιακωβίδου.
Πύργος τῆς γεφύρας ἐν Μονεμβασίᾳ, σ. 226.
Χριστὸς Ἐλκόμενος, σ. 227.
Μέγαρον Ψύχα, σ. 259.
Κρονβερգ, σ. 261.
Oerstedsparken σ. 262.
Trederiksborg slot, σ. 263.
Tivoli, σ. 263.
Ο Λέων τῶν Κομούτων, σ. 264.
Ἡ “Νέα Σκηνή”, σ. 280.
Τύποι γνωματίεν τάλλους, σ. 301, 303, 305.
Ἀλλαγὴ Φρουρᾶς εἰς τὰ Ανάκτορα Αθηνῶν σ. 379.

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΕΤΟΣ Β'
15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1902

ΤΟ ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

Υπόμνημα Γεργορίου Ξενοπούλου, συγγραφέως,
πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα, τὸν ΒΑΣΙΛΕΑ.

ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΑΤΕ,

Εἶμαι δὲ ἔλαχιστος καὶ δὲ ταπεινότατος μεταξὺ τῶν ὑπηκόων Σου ἐκείνων, οἱ δόποι οἱ ἡσθιάνθησαν ἐξ ἀρχῆς διὰ τὸ Βασιλικὸν Θέατρον τὸ θεομότερον, τὸ ξωηρότερον ἐνδιαφέρον, καὶ ἐστήριξαν ἐπ' αὐτοῦ τὰς γλυκυτέρας ἔλπιδας. Εἶμαι Ἑλλην συγγραφέυς, καὶ τίποτε δὲν μὲνδιαφέρει ἐμπαθέστερον ἀπὸ τὴν πνευματικὴν τῆς πατρίδος μου ζωήν, ἐκ τῶν μεγαλοπρεπεστέρων ἐκδηλώσεων τῆς δποίας εἶνε καὶ τὸ Θέατρον.

Ἄλλ' ὅταν ἡ πρώτη ἀτυχὴς κατάρτυσις τοῦ ἴδρυμάτος Σου — διεύθυννοις, θίασος, ἐπιτροπὴ καὶ δραματολόγιον, — μὲν πεισεν διτοῦ τοῦτο δὲν ἦτο, οὐδὲ ἥδυνατο νὰ γίνῃ τὸ προσδοκώμενον Ἐθνικὸν Θέατρον, διολογῶ, διτοῦ ἐνδιαφέρον μὲν ἐγκατέλιπεν ἀμέσως. Λύπη ἀπεναντίας καὶ ἀπογοήτευσις κατέλαβε τὴν ψυχήν μου διὰ τὴν διάφευσιν ὁραίου ὀνείρου, καὶ μόλις εἰς τὸ βάθος διεσώθη μία ἔλπις, ἡ δποία μοῦ ἐψιθύριζε: «Δὲν πειράζει· ἀν δὲν εῖνε τοῦτο, θὰ γίνη ἐν ἄλλῳ. Αργότερα. Οταν τὸ παιδίον ἀναπτυχθῇ εἰς ἔφηβον, τίποτε δὲν εῖνε ἵκανὸν νὰ ἐμποδίσῃ τὸν χνοῦν τῶν χειλέων καὶ τοὺς ιούλους τῶν παρειῶν. Εἶνε μοιραῖον, καὶ εἶνε ἀπλῶς ζῆτημα χρόνου».

Ἄλλα πάλιν, ὅταν ἤρχισε καὶ ἐπροχώρησεν ἡ λειτουργία τοῦ Βασιλικοῦ Θεά-

τρου, καὶ εἶδα ἐμψυχουμένας διὰ τῆς παρουσίας Σου τὰς παραστάσεις καὶ τὰς δοκιμάς, καὶ ἀντίκρυσα τὴν Μεγαλειότητά Σου ὃχι μόνον εἰς τὸ περίβλεπτον θεωρεῖν Της, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ταπεινὰ παρασκήνια, καὶ ἔμαθα πόσην ἔξεδήλωνες χαρὰν δσάκις ἔβλεπες τὸ Θέατρόν σου πλῆρες, καὶ συνεπέραντα ἐκ τούτου πόσην θὰ συνέκρυπτες λύπην, δσάκις, ὃς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὸ ἔβλεπες κενόν, — ὅταν τέλος κατενόησα τὸ δλόψυχον, τὸ ἀληθῶς συγκινητικὸν ἐνδιαφέρον, τὸ ὅποιον τρέφεις διὰ τὸ εὐγενές Σου ἴδρυμα, τότε ἥσθιάνθην κ' ἐγὼ νὰ ἔξανάπτῃ ἐντός μου τὸ ἴδιον αἰσθημα. « Ἀφ' οὗ δὲ Βασιλεύς μου, εἶπα, ἐνδιαφέρεται εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ἐγὼ δὲ ὑπήκοος ὁφείλω νὰ ἐνδιαφέρωμαι ἄλλο τόσον. Τοῦτο θὰ είνε τὸ Θέατρόν μου καὶ ὃχι ἄλλο. Δὲν μοῦ ἐπιτρέπεται πλέον ἡ μοιρολάτρις ἀδράνεια, εἰς τὴν δοποίαν μὲ κατέρριψεν ἡ πρώτη λύπη καὶ ἡ ἀπογοήτευσις. "Εχω καθηκον νὰ ἐνθυμηθῶ πάλιν, ὅτι εἶμαι Ἑλλην καὶ συγγραφεύς, ἀλλὰ ποδὲ πάντων ὅτι εἶμαι πιστὸς καὶ ἀφωσιωμένος ὑπήκοος τοῦ Βασιλέως μου".

Διὰ τοῦτο, Μεγαλειότατε, παρουσιάζομαι σήμερον αὐτόκλητος ἐνώπιόν Σου,
ὅπως ύποβάλω ταπεινῶς τὴν ταπεινήν μου γνώμην περὶ τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου.
Εἶνε τὸ μόνον, τὸ δοπίον εἰμπορῷ νὰ κάμω ύπερο αὐτοῦ, — καὶ τὸ κάμω.

Δὲν γνωρίζω τὰς αὐλικὰς ἐθιμοτυπίας, Μεγαλειότατε. Ἀπλοῦς συγγραφεύς, οὐδέποτε ἔξερχόμενος τοῦ ἐρημητηρίου τῆς τέχνης μου, δὲν ἔμαθα οὕτε κάν τὴν γλῶσσαν, διὰ τῆς δοπίας ἀπευθύνονται πρὸς Βασιλεῖς. Θὰ εἴπω λοιπὸν τὰ πράγματα γυμνά, καθαρὰ καὶ ἀπερίφραστα, ὅπως συνειθῆται, καὶ δότως σπανίως ἵσως τάκουει ἡ Μεγαλειότης Σου. Ἄλλ' ἡ ἄπειρος Βασιλικὴ Ἀγαθότης ἐλπίζω, διτι δὲν θὰ ξενισθῇ μέχρι τέλους, διτι θὰ μὲ ἀξιώσῃ εὑμενοῦς ἀκροάσεως, καὶ ἀποβλέπουσα εἰς τὸ ἐλατήριον, θὰ χαρίσῃ τὴν ἐπιεικῆ Τῆς συγγνώμην εἰς τὸ θάρρος μου. Η ἀπόλυτος πεποίθησις, διτι ἀν εἰσηκούντο ἡ γνώμη μου, ἥδυνατο νὰ προέλθῃ κάτι καλόν, ἐκ τοῦ δοπίους ἡ ὁραία βασιλικὴ χαρὰ θὰ ἦτο διαρκής, ἡ πεποίθησις αὗτη μοῦ δίδει τὸ θάρρος, τὸ δοπίον καὶ πάλιν καθικετεύω τὴν Μεγαλειότητά Σου νὰ συγχωρήσῃ.

МЕГАЛЕИОТАТЕ,

Τὸ Βασιλικὸν Θέατρον, ὡς ἔχει σήμερον, δὲν ἐκπληροῖ τὸν υψηλὸν προορισμόν του. Μεμονωμέναι τινὲς παραστάσεις εἰμπορεῖ νὰ ἥρεσαν καὶ νὰ προσείλκυσαν τοὺς φίλους τῶν ἐλαφρῶν θεαμάτων, τῶν εὐκόλων γελώτων· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ βεβαίως τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ συνόλου. Αὕτη εἶνε ἡ ἀλήθεια. Καὶ εἰμπορῶ νὰ εἴπω, ὅτι ἐκφραζόμενος οὗτω, διερμηνεύω τὴν γνώμην τῶν συναδέλφων μου, τῶν Ἑλλήνων λογίων, ὅλων τῶν ἐνδιαφερομένων διὰ τὴν θεατρικὴν τέχνην, ὅλων τῶν ὀνειρευομένων τὴν νεοελληνικὴν τῆς ἀναγέννησιν.

Τὸ Βασιλικὸν Θέατρον δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐλκύσῃ ἀμέριστον τὴν ἀγάπην καὶ γενικὴν τὴν ὑποστήριξιν, εἰμὴ ἀνεοχόμενον εἰς περιωπὴν πανελληνίου ἔθνικοῦ ἰδρύματος. Τὸ κτίριον εἶνε λαμπρόν, ἡ σκηνὴ θαυμασία: ἔχει δόλα τὰ ὑλικὰ μέσα διὰ νὰ λειτουργήσῃ ως θέατρον πρώτης τάξεως, καὶ ἀκόμη ως θέατρον ἀγλαΐζομενον ἀπὸ τὸ Στέμμα. Ἀλλὰ τοῦ λείπει ἡ ψυχή, τοῦ λείπει ὁ ἄνθρωπος ἢ οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι θὰ ἴσανται τὰ ἀναδεῖξον κατὰ τοὺς τέθηντας Σου-

ανθρώπων εκείνοι, οι οποίοι υἱοί ήρων ήκανον να το αναδειξουν κατά τούς πόθους Σου.
Ο τόπος μας, Μεγαλειότατε, δὲν στερεῖται ἥδη τῶν ἡθικῶν ἔκείνων στοιχείων, τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς συγκρότησιν ἐνὸς ὁραίου θεατρικοῦ συνόλου: Καὶ ἥθοποιοὺς καλοὺς ἔχομεν, οἱ δοποῖοι θὰ ἐγίνοντο καλλίτεροι ὑπὸ φωτισμένην διδασκαλίαν, καὶ λογίους ἰκανοὺς διὰ νάναλάβουν τὴν διεύθυνσιν ἡ νάποτελέσουν

Κριτικὴν Ἐπιφοπὴν ἀξίαν τοῦ ὄνόματος, καὶ δραματικὸν συγγραφεῖς παρέχοντας πᾶσαν ἐλπίδα εὐδοκιμήσεως. Δυστυχῶς δμως καὶ ὡς μὴ ὕφειλεν, ὅλα αὐτὰ τὰ καλὰ στοιχεῖα ἀπεκλείσθησαν ἔως τώρα ἐκ τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου, διότι ἐλειψεν ἐξ ἀρχῆς ἐκεῖνος, δ ὅποιος θὰ εἶχε τὴν καλὴν θέλησιν καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ τὰ διακοίνῃ καὶ νὰ τὰ συγκεντρώσῃ.

Ἐξ ἀρχῆς, ὁ διορισμὸς τοῦ κ. Ἀγγέλου Βλάχου, ὃς διευθυντοῦ, δὲν ἤκουσεν
εὔμενῶς. Ὁ κ. Βλάχος εἶνε βεβαίως ἐκ τῶν σοφωτέρων μας λογίων, καὶ γνωρίζει
ὅσον ὀλίγοι τὸ θέατρον· ἀλλ' ἡ ἀποκλειστικότης του, ὁ μισονεῖσμός του, αἱ ποο-
λήψεις του καὶ προπάντων ἡ ἡλικία του, — διότι ἄνθρωπος τοῦ παρελθόντος δὲν
εἶνε ὁ καταλληλότερος δι' ᾧδρυμα τοῦ μέλλοντος, — ἐνέπνευσαν τὸν δισταγμόν, δι-
δὲν θ' ἀπετέλει ἵσως τὸ ἴδανικὸν διευθυντοῦ. Τὰ πράγματα ἐδικαίωσαν τὸν δι-
σταγμόν, καὶ δ. κ. Ἀγγέλος Βλάχος ἥναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ, χωρὶς νὰ κάμη τίποτε.

Η ταπεινή μου γνώμη, Μεγαλείότατε, είνε ότι δ. κ. Στεφάνου πρέπει να περιορισθῇ αύστηρῶς εἰς τὰ καυθήκοντα τῆς γραμματείας, διὰ τὰ ὅποια ὑπὲρ πάντα ἄλλον είνε ἕκανός, — ἀντ' αὐτοῦ δὲ καὶ ἐπ' αὐτοῦ γὰ διορισθῇ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου, λόγιος ἐκ τῶν νέων ἀνδρῶν, δ ὅποιος τὴν ὑπερτέραν τοῦ πόρων σημεῖον γὰ κοσμῆ καὶ μὲ τὸν ἀδάμαντα τοῦ χαρακτῆρος.

πιστοφορίαν να καθιερώσει την αρχή της παραδοσιακής ελληνικής γλώσσας ως μόνιμη στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει την ανάπτυξη της γλώσσας σε όλη την Ελλάδα, με στόχο την αύξηση της διαφορετικότητας της ελληνικής γλώσσας σε όλη την Ελλάδα.

Αλλ' ἐκτὸς τοῦ κ. Χρηστομάνου, ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι, αὐθικάμιστοι μὲν ἀκόμη, ἀλλὰ παρέχοντες ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε φιλολογικῆς των δράσεως τὰ ἔχεγ- γυα παρομοίας ἐπιτυχίας: ὁ κ. Κωστῆς Παλαμᾶς, ὁ κ. Γεώργιος Δροσίνης, ὁ κ. Δημήτριος Κακλαμάνος, ὁ κ. Ἀριστοτέλης Κουρτίδης, ὁ κ. Πέτρος Ἀποστολί-

δης (Παῦλος Νιοβάνας), ὁ κ. Νικόλαος Ἐπισκοπόπουλος. Ἐνθυμοῦμαι τόσα καὶ ἄλλους, τοὺς ὅποίους δὲν εἶνε ἵσως ἀνάγκη νάναφέρω. Οταν χρειάζεται εἰς, νομίζω διτὶ ἔξ-έπτα εἶνε πλέον ἥ ἀρχετοί, διὰ νὰ γίνη ἐκλογή.

Οπωςδήποτε, Μεγαλειότατε, εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη, λόγιος τοιαύτης περιωπῆς καὶ ἀξίας νάναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Β. Θεάτρου. Τοιοῦτος, ἀλλὰ μόνον τοιοῦτος διευθυντὴς θὰ γνωρίζῃ ποῦ ὑπάρχουν καὶ πῶς χρησιμοποιοῦνται τὰ καλὰ στοιχεῖα, — θὰ γνωρίζῃ ποῖα ἐλληνικὰ ἔργα πρέπει νάναβιβάσῃ εἰς τὴν σκηνήν, — θὰ γνωρίζῃ εἰς ποίους νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν μετάφρασιν τῶν ἔνεντων, — καὶ ποίων ἔνεντων, — θὰ γνωρίζῃ εἰς ποίους νάποταθῇ διὰ τὴν συγκρότησιν τῆς ἀπαραιτήτου Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς, — θὰ γνωρίζῃ διτὶ εἰς τὸ ἴδιον Θέατρον καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιον θίασον δὲν παῖξεται διτὶ εἰς τὸ Ἱψεν καὶ διτὶ εἰς τὸ Λαμπτίς, — θὰ κατέχῃ τέλος πάντων τὸ μυστήριον ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον θὰ ἔξασφαλίζῃ τὴν εὐδοκίμησιν τοῦ Θεάτρου, τὴν ἔξύψωσίν του εἰς ἕδρυμα φιλολογικὸν καὶ καλλιτεχνικόν, ἀντάξιον τοῦ βασιλικοῦ Ἰδρυτοῦ.

Διότι, Μεγαλειότατε, ὅφείλω νὰ μαρτυρήσω, διτὶ ἡ μέχρι τοῦδε διεύθυνσις τοῦ Β. Θεάτρου οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην κατέβαλε μέριμναν περὶ τῆς περιωπῆς του. Ἐφάνη ἀγνοοῦσα, διτὶ ὑπάρχουν διάφοροι τάξεις Θεάτρων, καὶ διτὶ ἐν Βασιλικὸν Θέατρον ἀρμόζει ν' ἀνήκῃ εἰς τὴν πρώτην. Περιεφρόνησε τελείως τὴν ἀληθῆ, τὴν ὑψηλὴν δραματικὴν τέχνην, τὴν παγκόσμιον. Απέκλεισεν ὀλοσχερῶς τὴν ἐλληνικὴν φιλολογίαν, ἡ ὅποια ἔχει τόσα καλὰ ἔργα, — καὶ δὲν ἐννοῶ τὴν ἀρχαίαν, ἡ ὅποια ἔχει μόνον ἀριστουργήματα, ἀλλὰ καὶ τὴν μεσαιωνικήν, καὶ τὴν νέαν, καὶ τὴν νεωτάτην ἀκόμη. Ἐπαιξεν ἐκ τῶν ἔνεντων φιλολογιῶν ἔργα χαμαίζηλα καὶ εὔτελη, ἐλαφρὰς κωμῳδίας καὶ φάρσας, τὰ ὅποια μόλις θὰ ἥσαν ἀνεκτὰ καὶ εἰς λαϊκὸν θέατρον. Ἐστρέβλωσε διὰ γελοίων δασκαλικῶν μεταφράσεων τὰ ὀλίγα σοβαρὰ ἔργα, τὰ δοποῖα ἔδωσε· καὶ διτὸν εἰς τὸ τέλος ἀπεφάσισε νὰ ἐνθυμηθῇ διτὶ ὑπάρχει καὶ σύγχρονος ἐλληνικὴ παραγωγή, μόνον ὅροισθον ἐπροκάλεσεν, διτὸις κατέληξεν εἰς μίαν μεγαλοπρεπῆ ἀποτυχίαν.

Εἰς τοῦτο πταίει ἡ διεύθυνσις, ἀλλὰ βεβαίως καὶ ἡ Κριτικὴ Ἐπιτροπή, ἡ ὅποια, ὅπως εἶνε σήμερον κατηρτισμένη, δὲν παρουσιάζει τίποτε ἄλλο, Μεγαλειότατε, εἰμὴ τὴν ἀπαράμιλλον αἴγλην, διτὶ προεδρεύεται ὑπὸ τῆς Αὐτοῦ Βασιλικῆς Υψηλότητος, τοῦ μουσοφιλοῦς πρόγκιπος Νικολάου. Η πλειοψηφία τῶν μελῶν της, οἱ σοφοὶ δηλονότι καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, εἶνε ὅλως ἀκατάλληλοι διὰ τὸ ἀνατεθὲν εἰς αὐτοὺς ἔργον. Διότι δὲν εἶνε εἰδικοί. 'Αλλ' ὅπως οἰοσδήποτε τεχνοκρίτης δὲν θὰ εἴχε ποτὲ τὴν δέξιωσιν νὰ διορισθῇ καθηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, οὗτοι δὲν ἔπρεπε νὰ διορίζωνται τεχνοκρίται καὶ οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ εἶνε μάλιστα ἀπορίας ἄξιον πῶς τὸ δέχονται οἱ ἴδιοι, ἀφ' οὗ γνωρίζουν κάλλιστα διτὶ δὲν εἶνε εἰδικοί, ἥ τουλάχιστον διτὶ ὑπάρχουν καὶ εἰδικώτεροί των. Εἶνε δυνατόν, παραδείγματος χάριν, νὰ γνωρίζῃ κανεὶς τὴν θεατρικὴν ιστορίαν καὶ φιλολογίαν, δισον τὴν γνωρίζει δικαίως ο. κ. Νικόλαος Λάσκαρης, ὁ ἀφιερώσας ζωὴν δλόκηρον εἰς αὐτήν;

Ἐκ τῶν πρώτων μελημάτων τοῦ νέου διευθυντοῦ, θὰ ἥτο ἡ ἀνασύνταξις τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς. Μακρὰν ἀπὸ καθηγητάς, ἀπὸ δασκάλους, ἀπὸ γέροντας, ἀπὸ ἀνικάνους καὶ ἀπροσδιονύσους, ὁ νέος διευθυντὴς θὰ προσελάμβανεν, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Αὐτοῦ Βασιλικῆς Υψηλότητος τοῦ πρόγκιπος Νικολάου, καὶ παρὰ τὸν ποιητὴν Αριστομένην Προφελέγγιον, δύο ἥ τρεῖς ἀκόμη ἐπίσης εἰδικούς, ἐξ ὅσων ἀνέφερα ἥ ὑπενόησα ἀνωτέρω. Τοιαύτη Ἐπιτροπὴ θὰ ἐνέπνεεν ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς ἀξίους τοῦ ὀνόματος δραματικοὺς συγγραφεῖς, νὰ ὑποβάλουν εἰς αὐτὴν τὰ ἔργα των. Ἐχουσα δὲ ως ἀρχὴν «τὰ καλλίτερα ἐκ τῶν ἰδιωτῶν μας καὶ

τὰ καλλίτερα ἐκ τῶν ἔνεντων», θὰ ἐβοήθει ἀληθῶς τὴν διεύθυνσιν εἰς καταρτισμὸν ἐκλεκτοῦ καὶ τελείου δραματολογίου, διὰ τοῦ ὅποιου τὸ Βασιλικὸν Θέατρον. θὰ μετεβάλλετο εἰς Ναὸν τῆς Τέχνης, καὶ μάλεβαινε τὸ ἐθνικὸν καὶ ἐθνωφελὲς ἐκεῖνο κέντρον, τὸ ὅποιον ὄνειρονόμενα ὅλοι, ἀπὸ τοῦ σεπτοῦ Ἰδρυτοῦ καὶ Χορηγοῦ, μέχρι τοῦ ταπεινοῦ ὑποφαινομένου.

"Οσον ἀφορᾷ, Μεγαλειότατε, τὴν διδασκαλίαν τῶν ἔργων, τὴν συμπλήρωσιν τοῦ θιάσου, τὴν πρόσληψιν νέων ἡμούποιοιν καὶ τὴν μόρφωσιν αὐτῶν δι' ἴδρυσεως Δραματικῆς Σχολῆς ἥ δι' ἄλλου τρόπου, — ταῦτα εἶνε ζητήματα λεπτομερειῶν δευτερεύοντα, τὰ ὅποια θὰ ἔλύοντο ἀφ' ἐαυτῶν, ἅμα ως ἐλύετο κατ' εὐχὴν τὸ μέγα ζήτημα τῆς διευθύνσεως τοῦ Θεάτρου.

ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΑΤΕ,

Γνωρίζω ἐκ πικρᾶς πείρας, διτὶ τὰ εἰλικρινέστερα κινήματα εἶνε ἀκριβῶς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ως ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρεξήγουνται. Καθικετεύω διὰ τοῦτο τὴν Μεγαλειότατην ὅποια ως ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρεξήγουνται. Καθικετεύω διὰ τοῦτο τὴν Μεγαλειότατην Σου νὰ κλείσῃ ἀμειλάτως τὰ ὅτα εἰς τοὺς ἀπατηλοὺς λόγους ἐκείνων, οἱ διποῖοι θὰ είχον συμφέρον νὰ μὴ δοθῇ εἰς τὸ παρὸν ὑπόμνημα ἥ δέουσα προσοχή, καὶ θὰ τῷ ἀπέδιδον ἀλλοίους σκοπούς.

Καὶ ἀνὴν ταπεινή μου γνώμη, Μεγαλειότατε, εἶνε στερημένη πάσης ἄλλης ἀξίας, ἃς μου ἐπιτραπῇ νὰ καυχηθῶ, διτὶ ἔχει τὴν ἀξίαν τῆς εἰλικρινείας. Τὸ κίνημά μου ἐνέπνευσε πρωτίστως ἡ εὐλαβὴς ἀγάπη, τὴν ὅποιαν τρέφω πρὸς τὸν Βασιλέα· μου ἐνέπνευσε πρωτίστως ἡ εὐλαβὴς ἀγάπη, τὴν ὅποιαν προξενεῖ ἡ μέχρι τοῦδε ἀποτυχία ἔργου, εἶνε προϊὸν τῆς ψυχικῆς ὁδύνης, τὴν ὅποιαν προξενεῖ ἡ μέχρι τοῦδε ἀποτυχία ἔργου, τὸ διποῖον πρόεπει νὰ ἔπιτύχῃ· εἶνε ἀκόμη ἀποτέλεσμα τῆς ἐνδομύχου πεποιθήσεως, διτὶ ως ἐκ τῆς ἰδιότητός μου, ως ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός μου, δὲν ἥμην καὶ ὅλως ἀναρμόδιος νὰ ὑποβάλω μίαν γνώμην περὶ Θεάτρου.

Ἐνόμισα λοιπὸν διτὶ εἴχα καθῆκον νὰ ὅμιλήσω καὶ ποὺν μ' ἐρωτήσουν, νὰ ὅμιλήσω τὴν γλῶσσαν τῆς ἀληθείας, ἀναφέρων ἀντὶ κενῶν θεωριῶν, πρόσωπα καὶ πράγματα, — καὶ ὑπήκουσα εἰς τὴν φωνὴν τοῦ καθήκοντος.

Τελευτῶν ἥδη, Μεγαλειότατε, καταθέτω πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ θρόνου Σου τὰ ταπεινότατα σεβάσματά μου καὶ διατελῶ

Tῆς Μεγαλειότητός Σου πιστὸς
καὶ ἀφωσιωμένος ὑπήκοος

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΛΕΓΕΙΑ

Ο ΚΙΣΣΟΣ

‘Ο μαῦρος κι ἄχαρος κισσός, τὸν πόνο του τρυγῶ,
καὶ λέω καὶ μὲς στὰ στήθια μου ριζώνει
καὶ λέω κ’ εἶμαι τὸ χάλασμα τὸ ραγισμένο ἐγώ
ποῦ δι μαῦρος κι ἄχαρος κισσός τὸ περιζώνει.

Μυριόριζος μυριόπλωνος — δι πόνος ποῦ πονῶ —
στείρα ζωὴ βυζαίνει ἀπὸ τὸν τοῖχο
καὶ δὲν τοῦ παίρνει πνέοντας γλυκὰ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν
ἔναν ή αὖρα ή στεναγμὸν η χαρᾶς ἥχο.

Τοὺς δρόμους του ἀπόσωσε τὸ Φῶς τοὺς μακρινούς,
ῳδα καὶ θάβγουντε τὰ νυχτοπούλια,
καὶ ρόδα ή δύση ἀπλόχερα σκορπᾷ στοὺς οὐρανοὺς
καὶ στῶν βουνῶν τὶς κορυφὲς σκορπάει ζεμπούλια.

Καὶ φτάνοντε στὰ φυλλώματα τοῦ πένθιμον κισσοῦ
κοπαδιαστοὶ οἱ σπουργῆτες νὰ κονιμάσουν
κι ἀπὸ τὴ μέθη τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἥλιου τοῦ χρυσοῦ
μὲς σ’ ἀτρικύμιστη ἀγκαλιὰ νὰ ξαποστάσουν.

Kai tὰ ξελαρνγγιάσματα σκορπίζουν τὰ στερνά,
τρελλά, ως ποῦ δι πνος φτάνει καὶ τὰ πτύγει,
ἐνδιώς δι τὶς δίζεις τοῦ κισσοῦ τὶς τρίσβαθες περνᾶ
μὰ ἀνατριχίλα ἀπὸ τῆς ζωῆς τὴ μέθη δλίγη.

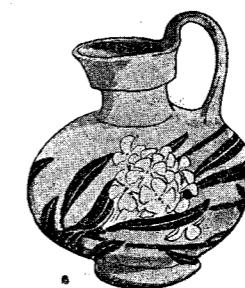
Φουντώνει ή τύχτα κι ἔρχονται τριγύρω μου μιὰ μιὰ
κι δλες μαζὶ ἀπὸ ἀλάργα ἀρμενισμένες,
σκιῶν σκιές οι ἀνάμυησες, στὴν ἄχαρη μου ἔρμια
νὰ φέρουν φεύτικια παρηγοριὰ οι θλιμένες.

Μάταια! ζῆ ποτὲ ή ζωὴ μὲ ἀνάμυησες ποῦ ζῆ,
ποῦ θὰ ξυπνήσῃ καὶ μ’ αὐτὲς θὰ γύρη,
ἐνδιώδιορόγνα βροντᾶ ή μέθη δλη μαζὶ
ἀπὸ τῆς ζωῆς, ποῦ ζῆ, τὸ πανηγύρι;...

‘Ο μαῦρος κι ἄχαρος κισσός, τὸν πόνο του τρυγῶ,
καὶ λέω καὶ μὲς στὰ στήθια μου ριζώνει
καὶ λέω κ’ εἶμαι τὸ χάλασμα τὸ ραγισμένο ἐγώ
ποῦ δι μαῦρος κι ἄχαρος κισσός τὸ περιζώνει.

Σίφρος

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΓΡΥΠΑΡΗΣ

Σ Κ Λ Α Β Α

Πώς την ἀγαποῦσε τὴν θάλασσα ἡ βασιλοπούλα, μὲ τὰ θαλασσιὰ μάτια, καὶ τὰ γραμμένα φρύδια, καὶ τὰ μαῆρα μαλλιά, σὰν τοῦ κοράκου τὸ φτερό!

Κ' ἔβλεπε τὸ φάρεμα. Τὰ ψαράκια νὰ λαχταροῦν, νὰ σπαρταροῦν, καὶ τὸν φαρᾶ νὰ τραγουδῇ χαιρετίζοντας τὸ γεμάτο πλεμάτι του, νὰ τραγουδῇ χαρούμενα τραγούδια, μέσα στὴν τόση ἀγωνία, στὴν τόση λαχτάρα.

Τῆς φάνηκε, πῶς καὶ τὸ μελαχροινὸν φαρόπουλο τὰ ὕδια μελετοῦσε, ἐνῷ ἔπλεκε τὸ πλεμάτι τὸ τρυπημένο ἀπὸ λαχτάρα φαροιοῦ.

Μιὰ μέρα ἡ βασιλοπούλα, ποῦ ἔβλεπε τὸ φαρόπουλο νὰ μέλῃ γράμματα σ' ἔνα σχισμένο βιβλίο, τοῦ ἔρωτε φρίκη σακούλια φλουριά, νὰ πάγγη νὰ μάθῃ δλαις τῆς γλώσσαις, δλαις τῆς τέχναις κι' δλαις τῆς ἐπιστήμαις.

Καὶ τὸ φαρόπουλο ποῦ συνέισε νὰ βλέπῃ σὰν αὐγερινὸν τὴν βασιλοπούλα, δέχθηκε, καὶ ὅπως ἔλειπε διὰ φαρᾶς ἐκείνην τὴν ὄρα, ἀφοῦ γύρισε τὴν φωτερὴ ματιά του στὴ βασιλοπούλα, καὶ τὴν εἶδε ἀπὸ χαμηλὰ σὰν νὰ ὑπόσχονταν νὰ φθάσῃ στὰ ὑψη της, ἔφυγε σὰν ἀστραπή.

Πέρασαν χρόνια, ἀπ' ἄλλους πῆραν τὴν γνῶσι καὶ τὴν εὐμορφιά, σ' ἄλλους τὰ χάρισαν ἀμέτρητα.

Ἡ βασιλοπούλα ἔγεινε ἡ εὐμορφότερη κόρη σ' ὅλο τὸ βασίλειο.

Καὶ εἶνε ἡ χαρὰ τῶν γονέων της, μὰ καὶ ἡ πίκρα καὶ τὸ φρομάκι στὰ γεράματά τους.

"Ἐρχονται ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴ Δύσι βασιλόπουλα, μὰ ἐκείνη ἀρνιέται νὰ γίνη βασίλισσά τους.

Κάτι περιμένει ἀπ' τὴν θάλασσα ἡ θαλασσιὰ ματιά της, καὶ κάθε πανάκι ποῦ ἀσπρίζει, κάμνει τὴν καρδιά της νὰ χτυπᾷ.

Καὶ μιὰ μέρα, ἓνα γλυκὸ ἀγεράκι ἔφερε ἓνα δλόασπρο καράβι, ποῦ ἄραξε στὸ περιγάλι, ἐκεῖ ποῦ διὰ φαρᾶς εἶχε τὴ βάρκα του.

Πετάχθηκε ἓνα λεβεντόπαιδο, γύρισε στὸ παράθυρο τὴν φωτερὴ ματιά του, τολμηρὰ καὶ σταθερά, σὰν νὰ ἔλεγε — σ' ἔφθασα. Καὶ

ἡ κόρη τὸν εἶδε ἀνάμεσα ἀπὸ ποτάμι δάκρυνα, σὰν νὰ ἔλεγε — σὲ περιμένω.

Ανέβηκε στάνακτορα καὶ τὸν δέχθηκαν μὲ μεγάλαις τιμαῖς, γιατὶ ἔφερνε γραφαῖς, ποὺ ἔγραφαν πῶς εἶναι τὸ πειὸ σπουδαιότερο πριγκιπόπουλο καὶ ἔρει ἀκόμα καὶ τῶν πουλιῶν τὴ γλῶσσα.

Μαζεύθηκαν οἱ μάγοι καὶ οἱ σοφοὶ ἀπὸ ὅλο τὸ βασίλειο, καὶ τὸν φωτοῦσαν γιὰ μεγάλα ζητήματα καὶ ἐκείνος ἀπαντοῦσε στὸν καθένα στὴ γλῶσσα του.

"Ἐπαιξε καὶ βιολὶ καὶ δλους τοὺς μάγεψε. Τὸ ἀηδόνια σώπασαν καὶ τὸν ἀκουαν μαγευμένα.

Μαγεύθηκε καὶ ἡ βασίλισσα, μὰ ἡ βασιλοπούλα ἔνοιωσε στὰ σωθικά της μαξὖ μὲ τὴν ἀγάπη καὶ τὸ θαυμασμὸν καὶ μιὰ μεγάλη περηφάνεια.

Καὶ ὅταν ὁ βασιλέας ἔλεγε τὸ βράδυ, πῶς ἥθελε τὸ πριγκηπόπαιδο γιὰ παιδί του, γιατὶ ἡ καλή του καρδιὰ θὰ κάμη εὐτυχισμένο τὸ σπῆτι του, καὶ ἡ σοφία του εὐτυχισμένο τὸ βασίλειό του, ἡ κόρη δὲν ἀρνήθηκε.

Χαρὰ ὁ βασιλέας, χαρὰ ἡ βασίλισσα, δὲν θὰ σβύσῃ ἡ γενεά τους. Χαρὰ ὁ λαὸς σὰν τῶμαθε!

Γ' αὐτὸν ὁ γάμος γιορτάσθηκε σαράντα μέραις καὶ σαράντα νύχτας καὶ ἦταν ἀληθινὸν πανηγύρι σ' ὅλο τὸ βασίλειο.

"Αμα πέρασαν τὰ πανηγύρια, ἡ βασιλοπούλα μέσα στὸ νυφικὸ δωμάτιο, μὲ τὸ δλόασπρο φόρεμά της, τὸ παρθενικό, δάκρυνε ἀπὸ χαρά.

Διπλᾶ τὸν ἀγαποῦσε, γιατὶ ἐκείνη τὸν ἀνέστησε.

Μόνο, ἡ καλὴ βασιλοπούλα, ἓνα πρᾶγμα ξέχασε πῶς δλους τοὺς λογισμοὺς δὲν πρέπει κανεὶς νὰ τοὺς λέγῃ. Πληγώνει κανεὶς ἀγιάτοευτα.

"Ἔσυρε τὸν ἄνδρα της στὸ παράθυρο, τοῦ ἔδειξε τὸ περιγάλι καὶ τοῦ εἶπε — θυμᾶσαι; ἐκεῖ... ἐκείνη τὴ θέσι, τὴ θυμᾶσαι; Ποιὸς νὰ σου τὸ ἔλεγε τότε, πῶς μὲ τὴ σοφία καὶ τῆς χάρες σου, θὰ ἔπαιρνες γυναικά τὴ βασίλισσά σου!! ἐσὺ τοῦ φαρᾶ διὰ γυιός;

Ἐκεῖνος σὰν νὰ ἔπινησε ἀπὸ ὄνειρο βαθύ, γύρισε καὶ τὴν εἶδε μὲ πόνο. Τὰ θεϊκὰ χαρίσματα, ἡ νύχτες τῆς μελέτης, ἡ νιότη, ἡ χωρὶς ἀνάπαυσι καὶ διασκέδασι, ἀλήθεια ἦταν τίποτε;

"Ολα τῆς τὰ χρεωστοῦσε, ἀλήθεια, καὶ τώρα τοῦ τὰ ἔρωτε στὸ πρόσωπο;

Ρίχθηκε στὴ θάλασσα καὶ κολυμβῶντας ἔφθασε τὸ δλόασπρο καράβι του, καὶ ὥστε ν' ἀκούσῃ τῆς βασιλοπούλας τῆς φωναίς, τὸ καράβι ἀνοίξε πανιὰ κέχαμπηκε καὶ ἡ σελήνη ἔδειχνε μόνο μιὰ γραμμή, τὸ δρόμο του.

"Ἐκλαψε ἡ κόρη, σκοτώθηκε! Δὲν τὸ εἶπε μὲ σκοπὸ κακό.

"Ηθελε νὰ τοῦ πῆ πῶς δὲν εἶνε τίποτε τὸ γένος μπρὸς στὰ χαρίσματα.

Μαυροφορέθηκε ἡ Παρθενοχήρα καὶ γύρεψε ἀπὸ τὸν πατέρα της, νὰ τῆς ἄρματώσῃ ἔνα καράβι καὶ νὰ τῆς δώσῃ σαράντα κορίτσια γιὰ συντρόφισσες νὰ πάγη νὰ τὸν βρῷ.

"Ο βασιλέας πικραμένος, ἔκαμε τὸ θέλημά της καὶ ἐκείνη γύριζε ἀνδρικὰ ντυμένη ἀπὸ πολιτεία σὲ πολιτεία, νὰ τὸν εἴρῃ.

Μὰ τίποτε, ἀδικα ὁ ἥλιος χρύσωνε τὸ βασίλειο, ἀδικα τὰ πουλιὰ κελαδοῦσαν, ἀδικα τὰ λουλούδια δύμιαζαν τὸν ἀέρα. "Ολα νεκρά, δλα. "Ελειπ' ἐκείνος.

Σὲ κάθε πολιτεία νέα ἐλπίδα καὶ κατόπιν ἀπελπισία μαύρη, δλοσκότεινη. Τραβοῦσε τὰ δλόξανθα μαλλιὰ καὶ ἔκλαιμαν γύρω της ἡ σαράντα κόραις.

Τὸ πανὶ τοῦ καραβιοῦ μας ἀρμένιζε μὲ τὴν ἐλπίδα μόνο, ἐκείνην εἶχε δόηγό καὶ τέλος ἔφθασε σὲ μιὰ πολιτεία μακρινή.

Διαλαλητάδες διαλαλοῦσαν αὐτὸ τὸ διαλάλημα:

"Οποιος κάμει νὰ λαλήσῃ ὁ μουσικὸς τοῦ βασιλέα σὲ τρεῖς μέραις, θὰ πάρῃ ἀτίμητα χαρίσματα. Μὰ ὅποιος ὑποσχεθῇ καὶ δὲν τὸ κάμη θὰ κάσῃ τὸ κεφάλι του.

Τρέχει ἡ κόρη στὸ διαλαλητὴ καὶ φωτῷ σημάδια, καὶ μαθαίνει πῶς ὁ μουσικὸς τοῦ βασιλέα εἶναι ξένος. πανώρηο λεβεντόπαιδο, καὶ ὁ βασιλέας παραπικράνεται ποῦ στέκει ἀμίλητος, καὶ γλώσσα ἔχει μοναχὰ τὸ βιολὶ τὸ παραπονεμένο.

"Η κόρη ἀστραψε ἀπὸ χαρά. Κατάλαβε πῶς ἐκείνης εἶνε ὁ ἀγαπημένος της.

Τρέχει στὸ βασίλεια καὶ τοῦ λέγει.

"Ἐγώ, παινεμένε μου βασιλέα, θὰ κάμω τὸ μουσικό σου νὰ λαλήσῃ.

"Ο βασιλέας τῆς ἔδειξε δυὸ τρία κεφάλια μάγων καὶ γιατρῶν καὶ εἶπε λυπημένος.

— Κούμα στὴ νιότη σου.

— Μὰ ἐκείνη θέλει νὰ τὸν ἰδῃ καὶ ἀς πεθάνη.

Τὸν εἶδε. Πέφτει στὰ πόδια του, τὸν παρακαλεῖ.

Οὔτε τὴν εἶδε, οὔτε τὴν ἔρει. Βουβός, ἀμίλητος. "Αν ἔμαθε νὰ μιλῇ δλαις τῆς γλώσσαις, ἔρει καὶ νὰ σωπαίη σὲ δλαις τῆς γλώσσαις, ἀκόμη καὶ στὴ γλώσσα τῆς ἀγάπης.

Πέρασε ἡ πρώτη ὡραδυά, ἔνα βῆμα ἔκαμε ἡ κόρη στὸ χάρο..

Μὰ τὸν βλέπει δλη τὴν ἡμέρα . αὐτὴν τὴν εὐτυχία διὰ τοῦ πρώτου μπορεῖ νὰ τὴ σβύσῃ!

Τὴ δεύτερη μέρα τὸν παρακαλεῖ ὁ βασιλοπούλα.

— "Αχ, ἐσὺ τὰ φάρια τὰ λυπόσουνα καὶ εκλαψεις, καὶ τώρα, ἀπιστε, θέλεις τὸ χαμό μου;

Βουβός, ἀμίλητος. Μόνο τὸ βιολί του δοξάριζε πειὸ παραπονετικά.

Πέρασε καὶ ἡ δεύτερη ωραδυά. Ἅκομη ἔνα βῆμα στὸ χάρο.

— "Εξω διὰ λαὸς ἀγρίεψε. Τί ἀδικο αἷμα θαυμῆ!!

Μὰ διὰ τοῦ βασιλέας ἔτσι τὸ εἶπε καὶ ἔτσι θὰ γένη.

Τὴν τρίτη μέρα δὲν ἔκλαιψε πειὰ ὁ βασιλοπούλα, φόρεσε τὰ νυφικά της, ἔπλεξε τὰ χρυσόσανθα μαλλιά καὶ τὸν ἔβλεπε τὸν ἀγαπημένο της μὲ ἐκείνα τὰ μάτια ποῦ θάκλεινε διὰ τοῦ.

Τὸ βιολί ἔχεινε παράπονα ποῦ ἔσχιζεν καρδιαίς.

Ἡ βασιλοπούλα μιὰ χάρι ξήτησε ἀπὸ τὸν βασιλέα. "Ο μουσικὸς νὰ βρεθῇ ἀντίκρου της, τὴν ὡρα ποῦ θὰ τὴν κρεμνοῦνε.

Περίμενε νὰ ξεχάσῃ καὶ θελιὰ καὶ μακελάρη βλέποντας τὸν ἀγαπημένο της.

Ο βασιλέας δέχθηκε. "Η καρδιά του πονοῦσε μέσα, μὰ δὲν μποροῦσε πειὰ νὰ πάρῃ πίσω τὸ βασιλικό του λόγο καὶ συλλογίσθηκε μόνο βαθειά βαθειά, πῶς καλλίτερα καὶ διὰ τοῦ βασιλέας νὰ μένῃ ἀμίλητος, καλλίτερα παρὰ μιλῇ ἀσυλλόγιστα.

Μαζεύθηκε λαὸς σὰν τὰ μαλλιὰ τῆς κεφαλῆς μας.

Σ' ἔνα θρόνο ὁ βασίλισσα δακρυσμένη καὶ πονεμένη, σ' ἄλλο θρόνο διὰ τοῦ βασιλέας συλλογισμένος, καὶ σ' ἄλλο διὰ τοῦ μουσικὸς ἀλαλος.

Ο Μακελάρης ἀνέβασε τὴν κόρη στὸ σκα-

μνί. Πέρασε στὸν ἀφρόπλαστο λαιμὸ τὴν θελιὰ κ' ἔτριξαν τὰ μαργαριάρια τῆς καὶ θαρρεῖς χλώμιασαν πεὶ πολὺ.

Ἡ ματιά τῆς καρφωμένη στὸν ἀγαπημένο τῆς εἶχε μέσα καὶ ἀπὸ παράκλησι, καὶ καὶ ἀπὸ συχώρεσι.

Σιωπὴ μεγάλῃ. Διηγοῦνται, πῶς ὁ μακελάρης σκούπισε κρυφὰ κρυφὰ ἔνα δάκρυο, τὴν ὥρα ποῦ ἔπαιρνε τὸ σκαμνί.

Μὰ ἔξαφνα ὁ μουσικὸς κάμνει ἔνα νεῦμα στὸ μακελάρη καὶ πλησίαζει στὸ βασιλέα.

Πολυχρονεμένε μου βασιλέα.

Μῆλησε, μῆλησε, εἴπαν ὅλοι... καὶ ξέσπασαν σὲ ἀναφυλλητό.

Ο Βασιλέας δάκρυσε κ' ἔκεινος.

Ο λόγος σου ὁ βασιλικὸς κατεδίκασε τὴν βασιλοπούλα, γιὰ χάρι μου, στὸ θάνατο. Ἐχω τὸ δικαίωμα ν' ἀγοράσω τὴν ζωὴν τῆς;

— Ναί, μετὰ χαρᾶς.

— Σοῦ δίνω πέντε παράδεις.

Ἐδωκε πέντε παράδεις, ἔλυσε μόνος του τὸ σχοινὶ καὶ τῆς εἶπε σιγὰ σιγὰ.

— "Ελπίζεις ποτέ, ἐσύ, ἡ βασιλοπούλα, νὰ ἀγοράσθης ἀπὸ τὸ γυνὸ τοῦ ψαρᾶ γιὰ πέντε παράδεις;

Μὰ ἔκεινη σώπασε. Σκλάβα του; ἦταν σκλάβα του ἀπὸ τὴν στιγμὴν ποῦ τὸν πρωταγάπτησε. Καὶ τῆς ἀνάπτης ἡ σκλαβιὰ εἶναι ἡ πεὶ γλυκεὶα σκλαβιά. Σκλαβιὰ τῆς φαίνονταν τὸ βασιλεῖο τῆς, καὶ τώρα βασιλεῖο ἡ σκλαβιά τῆς.

Ο βασιλέας ἔδωκε τὸ μισὸ βασιλεῖο του στὸ μουσικὸ κ' ἐγύρισαν ὅλοι μαζὶ στὸ μαυροφορεμένο παλάτι τοῦ πατέρα τῆς. Καὶ γιόρτασαν ἄλλαις σαράντα μέραις χαρὰ καὶ σαράντα νύχτες πασχαλιά.

Ἐξησαν αὐτοὶ καλὰ κ' ἐμεῖς καλλίτερα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΙΑΚΩΒΟΥ ΛΕΟΠΑΡΔΗ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

ΚΑΙ ΜΙΑΣ ΨΥΧΗΣ

Τῇ προσφίλετη μνήμῃ τοῦ φίλου μου
Δ. Παπαρηγοπούλου.

ΦΥΣΙΣ

Πήγαινε, φιλτάτη μου κόρη, τοιαύτη θὰ εἶσαι καὶ θὰ ὀνομάζεσαι ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας. Ζῆσε καὶ ἔσο μεγάλη καὶ δυστυχής.

ΨΥΧΗ

Τί κακὸν ἔπραξα ἐγὼ πρὸν ζῆσω, διὰ τὸ διποῖον μὲ καταδικάζεις εἰς αὐτὴν τὴν τιμωρίαν;

ΦΥΣΙΣ

Ποίαν τιμωρίαν, κόρη μου;

ΨΥΧΗ

Δὲν μὲ προορίζεις σὺ νὰ εἶμαι δυστυχής;

ΦΥΣΙΣ

Ἄλλὰ διότι σὲ θέλω μεγάλην, καὶ τοῦτο δὲν εἶνε δυνατὸν χωρὶς ἔκεινο. Ἐκτὸς τούτου σὺ εἶσαι προωρισμένη νὰ ζωοποιήσῃς ἐν ἀνθρώπινον σῶμα· δόλοι δὲ οἱ ἀνθρωποι καὶ ἀνάγκην γεννῶνται καὶ ζῶσι δυστυχεῖς.

ΨΥΧΗ

Ἄλλ' ἀπεναντίας θὰ ἥτο δίκαιον σὺ νὰ προέβλεπες, ὥστε αὐτοὶ νὰ ἥσαν καὶ ἀνάγκην εὔτυχεῖς· ἦ, ἀφοῦ δὲν ἥδυνασο νὰ πράξῃς τοῦτο, ὕφειλες ν' ἀπέχῃς ἀπὸ τὸ νὰ θέτης αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον.

ΦΥΣΙΣ

Οὕτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ἄλλο εἶναι εἰς τὴν ἔξουσίαν μου. Ὑπόκειμαι εἰς τὴν Μοῖραν, ἥ δοποια δρῖζει ἄλλως πως, δι' οἰονδήποτε λόγον, τὸν δοποῖον οὔτε σὺ οὔτ' ἐγώ, δυνάμεθα νὰ ἔννοησθωμεν. Ἡδη ἀφοῦ σὺ ἐπλάσθης καὶ προωρίσθης νὰ μορφώσης ἐν ἀνθρώπινον σῶμα, καμμία δύναμις πλέον, οὔτε ἰδική μου οὔτε ἄλλου τινός, εἶνε ἵκανη νὰ σὲ λυρώσῃ ἀπὸ τὴν κοινὴν δυστυχίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἄλλ' ἔκτὸς ταύτης σὺ ἀναγκαίως θὰ δύοστης ιδιαιτέραν τινὰ δυστυχίαν, καὶ πολὺ μεγαλειτέραν, διὰ τὴν ἔξοχότητα μὲ τὴν διποίαν σὲ δοπία καταθλίψουσι τὸν ἀνθρώπινον βίον. Πρόσθετε δὲ διτι, ἐνῷ διὰ τὴν ἔξοχότητα τῶν αἰσθημάτων σου θὰ ὑπερβῆς εὐκόλως καὶ εἰς ὀλίγον χρόνον σχεδὸν ὅλας τὰς ἄλλας τοῦ εἰδοντας σου εἰς τὰ σοβαρώτερα μαθήματα καὶ εἰς τὰς δυσκολωτάτας ἐπιστήμας, ἐν τούτοις θὰ σοῦ ἀποβῇ πάντοτε ἥ ἀδύνατον ἥ πολὺ δύσκολον νὰ μάθῃς καὶ νὰ ἐκτελέσῃς πλεῖστα πράγματα, ἐλάχιστα μὲν καθ' ἔαυτά, ἀλλὰ ἀναγκαίοτατα εἰς τὴν συναλλαγὴν μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Ταῦτα δὲ θὰ τὰ ἴδῃς ταῦτοχρόνως ἐκτελούμενα μὲ τελείότητα, καὶ ἐκμανθάνομενα χωρὶς κόπον ἀπὸ μυρία πνεύματα, δχι μόνον κατώτερο σου, ἀλλ' ἐν γένει ἀξία περιφρονήσεως. Αὐταὶ καὶ μυρίαι ἄλλαι δυσκολίαι καὶ ἀθλιότητες ἐπασχολοῦσι καὶ περιβάλλουν τὰς μεγάλας ψυχάς. Ἄλλ' ἀνταμείβονται ἀφθόνως ἀπὸ τὴν φήμην, τοὺς ἐπαίνους καὶ τὰς τιμάς, διτινὰ παρέχει εἰς τὰ μεγάλα ταῦτα πνεύματα τὸ μεγαλεῖον των, καὶ ἀπὸ τὴν διάρκειαν τῆς μηνής, τὴν διποίαν ἐγκαταλείπουν περὶ αὐτῶν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους των.

ΦΥΣΙΣ

Εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀναλόγως, εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ζώων δόλων τῶν γενῶν, ἥμπορεῖ κανεὶς νὰ εἴπῃ, ὅτι καὶ τὸ ἐν καὶ τὸ ἄλλο ἔίνε σχεδὸν τὸ αὐτό διότι ἡ ἔξοχότης τῶν ψυχῶν ἐπιφέρει μεγαλειτέραν ἔντασιν τῆς ζωῆς των, τὸ διποίον συνεπιφέρει μεγαλειτέραν συναίσθησιν τῆς ίδιας των δυστυχίας, καὶ τοῦτο εἶνε ὡς ἀν ἔλεγον μεγαλειτέραν δυστυχίαν. Ωσαύτως ἡ μεγαλειτέρα ζωὴ τῶν ψυχῶν ἐγκλείει μεγαλειτέραν δύναμιν φιλοτιμίας, διπούδηποτε καὶ ἀν ἀντη κλίνῃ, καὶ ὑπὸ οἰανδήποτε ὄψιν παρουσιάζεται. Τὸ δὲ μεγαλειτέρον τοῦτο αἰσθημα τῆς φιλοτιμίας, ἐπιφέρει μεγαλειτέραν δυσαρέσκειαν καὶ θλίψιν διὰ τὴν στέρησιν αὐτῆς, καὶ μεγαλειτέραν δόδυνην διὰ τὰς ἐπερχομένας ἐναντιότητας. "Ολα αὐτὰ ἐμπεριέχονται εἰς τὴν πρωτογενῆ καὶ αἰώνιαν τάξιν τῆς πτίσεως, τὴν διποίαν ἐγώ δὲν ἥμπορω νὰ μεταβάλω. Ἄλλ' ἔκτὸς τοῦτου ἥ λεπτότης τῆς διανοίας σου καὶ ἡ ζωηρότης τῆς φαντασίας σου θὰ σὲ στερήσουν μεγάλους μέρους τῆς κυριότητός σου. Τὰ ἄλλα μεταχειρίζονται εὐκόλως, εἰς τὸν σκοπούς, τὸν διποίους προτίθενται, ὅλην των τὴν δύναμιν καὶ βίαν. Ἄλλ' οἱ ἀνθρωποι σπανιώτατα κάμνουν χρῆσιν ὅλης τῆς δυνάμεως των, ἐμποδιζόμενοι συνήθως ἀπὸ τὴν κρίσιν καὶ τὴν φαντασίαν, αἱ διποίαι γεν-

νοῦν μυρίας δυσκολίας κατὰ τὴν σκέψιν, καὶ μυρία κωλύματα κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Οἱ ἀνικανώτεροι ἥ ἀπειρότεροι εἰς τὸ νὰ βουλεύωνται καὶ νὰ κρίνωσι καθ' ἔαυτούς, εἶνε οἱ προσυμότεροι εἰς τὸ ν' ἀποφασίζωσι, καὶ εἰς τὸ νὰ ἐκτελῶσι οἱ πλέον δραστήριοι. Ἄλλ' αἱ διμοιάσου ψυχαὶ ἐμπεπλεγμέναι διηγεῖσθαι εἰς τὸν ἔαυτόν των των καὶ πλεονικώμεναι τρόπον τινὰ ἀπὸ τὸ μέγεθος τῶν δυνάμεων των, διηνέστεροι αὖτοι ἀπὸ τῶν διαφύλλητων, ὑπό τοῖς περισσότεροι καιρὸν εἰς τὴν σκέψιν δοσον καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Καὶ τοῦτο εἶνε ἐν ἀπὸ τὰ μέγιστα κακὰ τὰ δοπία καταθλίψουσι τὸν ἀνθρώπινον βίον. Πρόσθετε δὲ διτι, ἐνῷ διὰ τὴν ἔξοχότητα τῶν αἰσθημάτων σου θὰ ὑπερβῆς εὐκόλως καὶ εἰς ὀλίγον χρόνον σχεδὸν ὅλας τὰς ἄλλας τοῦ εἰδοντας σου εἰς τὰ σοβαρώτερα μαθήματα καὶ εἰς τὰς δυσκολωτάτας ἐπιστήμας, ἐν τούτοις θὰ δύοστης ιδιαιτέραν τινὰ δυστυχίαν, καὶ πολὺ μεγαλειτέραν δυστυχίαν των φράγματα πλεῖστα πλεῖστα πράγματα, ἐλάχιστα μὲν καθ' ἔαυτά, ἀλλὰ ἀναγκαίοτατα εἰς τὴν συναλλαγὴν μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Ταῦτα δὲ θὰ τὰ ἴδῃς ταῦτοχρόνων εἰς τοὺς μεταγενεστέρους των.

ΨΥΧΗ

Ἄλλα τὰς τιμὰς αὐτὰς καὶ τοὺς ἐπαίνους τοὺς διποίους σὺ λέγεις, θὰ τοὺς λάβω ἀπὸ τὸν οὐρανόν, ἀπὸ τὴν φήμην, τοὺς ἐπαίνους καὶ τὰς τιμάς, διτινὰ παρέχει εἰς τὰ μεγάλα ταῦτα πνεύματα τὸ μεγαλεῖον των, καὶ ἀπὸ τὴν διάρκειαν τῆς μηνής, τὴν διποίαν ἐγκαταλείπουν περὶ αὐτῶν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους των.

ΦΥΣΙΣ

Ἄπο τοὺς ἀνθρώπους ἐπειδὴ ἔκτὸς αὐτῶν κανεὶς ἄλλος δὲν ἥμπορεῖ νὰ τὰ δώσῃ.

ΨΥΧΗ

"Ακούσει λοιπόν· ἐγὼ ἐσυλλογίζόμην ὅτι, ἐπειδὴ δὲν γνωρίζω νὰ πρᾶξω διτι εἰνε ἀναγκαιότατον, δπως λέγεις, εἰς τὴν συναλλαγὴν ὅλην μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, τὸ διποίον ἀποβαίνει εὐκόλον καὶ εἰς αὐτὰ τὰ πτωχότερα πνεύματα, ἐγὼ θὰ ἔμενα περιφρονημένη, οἱ

δὲ ἀνθρωποι θὰ μὲ ἀπέφευγον μᾶλλον ἀντὶ νὰ μὲ ἐπαινέσουν ἡ, βεβαίως, θὰ ἔξων ἄγνωστος σχεδὸν εἰς πάντας, ὡς ἄχρηστος εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων.

ΦΥΣΙΣ

Εἰς ἐμὲ δὲν ἐδόμη ἡ δύναμις τοῦ νὰ προγνώσκω τὰ μέλλοντα: δῆν οὔτε ἡμιποδῶ νὰ σοῦ προαναγγεῖλω τί θέλουν πρᾶξῃ ἢ πᾶς θέλουν σκεφθῆ περὶ σοῦ οἱ ἀνθρωποι, ἐνῷ δὲν εἶσαι εἰς τὴν γῆν. Εἶνε δῆμως ἀληθές, διτὶ ἀπὸ τὴν πεῖραν τοῦ παρελθόντος, ἐγὼ συμπεράινω μᾶλλον πιθανόν, διτὶ αὐτοὶ θέλουν σὲ κατατρέξῃ διὰ τοῦ φθόνου, καὶ τοῦτο εἶνε μία ἄλλη συμφορά, ἡτις συνήθως ἐπέρχεται εἰς τὰς ἔξοχους ψυχάς. Ἡ θέλουν σὲ καταθλίψῃ μὲ τὴν περιφρόνησιν καὶ τὴν ἀδιαφροίαν. Ἐκτὸς τούτων αὐτὴ ἡ τύχη καὶ ἡ μοῖρα εἶνε συνήθως ἐχθροὶ τῶν δομίων σου. Ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον, δπως συνέβη εἰς τινα δυνομαζόμενον Καμόδεν, ἢ δλίγον ἀργότερα μετά τινα ἔτη, ὅπως συνέπεσεν εἰς ἄλλον τινὰ καλούμενον Μίλτωνα, θέλεις δοξασθῆ καὶ ἀνυψωθῆ μέχρις οὐρανοῦ, δὲν λέγω ἀπὸ ὅλους, ἄλλὰ τοῦλάχιστον, ἀπὸ τὴν εὐάριθμον διμάδα τῶν δομῶν κρινόντων ἀνθρώπων. Καὶ ἵσως ἡ κόνις τοῦ σώματος, εἰς τὸ δποῖον θέλεις κατοικήσῃ. Θὰ ἀναπαυθῇ εἰς μεγαλοπρεπὲς μνημεῖον καὶ οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου του, τοὺς δποίους θ' ἀπομιηθοῦν κατὰ διαφόρους τρόπους, θὰ περιέλθουν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων, καὶ θὰ περιγραφοῦν ἀπὸ πολλούς, καὶ ἀπὸ ἄλλους θὰ διαμνημονευθοῦν μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν αἱ περιπέτειαι τοῦ βίου του· ἐπὶ τέλους δὲ εἰς ὅλον τὸν κόσμον θὰ ἀντηχῇ τὸ δύνομά σου. Ἐκτὸς ἐάν, ἀπὸ βασκανίαν τῆς τύχης, ἢ ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀφθονίαν τῶν δυνάμεων σου, ηθελες ἐμποδισθῆ διαρκῶς νὰ δειξῆς εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀνάλογον τεκμήριον τῆς ἀξίας σου. Καὶ τούτου δὲν λείπουν, μὰ τὴν ἀληθειαν, πολλὰ παραδείγματα, γνωστὰ εἰς ἐμὲ μόνην καὶ εἰς τὴν Μοῖραν.

ΨΥΧΗ

Μητέρα μου, μολονότι εἶμαι ἀμοιρος ἀκόμη τῶν ἄλλων γνώσεων, αἰσθάνομαι δῆμως διτὶ ἡ μεγίστη ἡ, μᾶλλον εἰπεῖν, ἡ μόνη ἐπιθυμία τὴν δποίαν μοῦ ἔδωκες, εἶνε ἡ ἐπιθυμία τῆς εὐτυχίας. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει διτὶ ἐγὼ εἶμαι ἴκανὴ νάποκτήσω τὴν δόξαν, βεβαίως δὲν εἰμπορῶ ἄλλως νὰ ἐπιθυμήσω αὐτὴν, —

δὲν εἰξεύω ἀν διμιλῶ καλῶς ἢ κακῶς — παρὰ μόνον ὡς εὐτυχίαν, ἢ ὡς χρήσιμον πρὸς ἀπόλαυσιν αὐτῆς. Κατὰ τοὺς λόγους σου, ἡ ἔξοχότης μὲ τὴν δποίαν μ' ἐπροίκισες, ἡμπορεῖ κάλλιστα νὰ εἶνε ἐφόδιον καὶ μέσον πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς δόξης, ἀλλ' δῆμως δὲν φέρει εἰς τὴν εὐδαιμονίαν ἀπεναντίας. ἔλκει βιαίως εἰς τὴν δυστυχίαν. Καὶ οὔτε εἰς αὐτὴν τὴν δόξαν, εἶνε πιστευτόν, διτὶ θὰ μὲ ὀδηγήσῃ πρὶν ἔλθῃ ὁ θάνατος ἀφ' οὗ δὲν ἐπέλθῃ οὔτος, ποῦν ὀφελοῦς ἢ ποία τέρψις δύναται νὰ μοῦ προέλθῃ ἀπὸ τὰ μέγιστα ἀγαθὰ τοῦ κόσμου; Καὶ τέλος εἰμπορεῖ εὐκόλως νὰ συμβῇ, ὡς σὲ λέγεις, διτὶ αὐτὴν τὴν ἰδιότητον δόξαν, ἀμοιβὴν τοσάτης δυστυχίας, νὰ μὴ δυνηθῶ ποτὲ νὰ τὴν ἀποκτήσω, κατ' οὐδένα τρόπον. "Οθεν ἀπ' αὐτοὺς τοὺς λόγους σου ἐγὼ συμπεράινω, διτὶ σὲ αὐτὴ νὰ μὲ ἀγαπᾶς ἔξαιρετικῶς, ὡς ἐβεβαίωνες εἰς τὴν ἀρχήν, τρέφεις μᾶλλον πρὸς ἐμὲ μῖσος καὶ δυσμένειαν μεγαλειτέραν παρ' ὅσην θὰ ἔχουν οἱ ἀνθρωποι καὶ ἡ τύχη ἐνόσῳ θὰ εἶμαι εἰς τὸν κόσμον. Ἀφοῦ δὲν ἐδίστασες νὰ μοῦ δωρήσῃς ἐν τόσον διλέθηριον δῶρον, δποῖον εἶνε ἡ ἔξοχότης, τὴν δποίαν τόσον μοῦ ἔξυμνεῖς. Ἐπειδὴ αὐτὴ θὰ εἶνε ἐν ἀπὸ τὰ μέγιστα κωλύματα, τὰ δποία θὰ μὲ ἐμποδίσουν νὰ φθάσω εἰς τὸν μόνον σκοπόν μου, δηλαδὴ εἰς τὴν εὐδαιμονίαν.

ΦΥΣΙΣ

Κόρη μου, διλαι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἐγὼ σοῦ ἔλεγα, εἶνε προωρισμέναι νὰ γίνουν λεία τῆς δυστυχίας, χωρὶς ἐγὼ νὰ πταίω. Ἀλλ' εἰς τὴν γενικὴν ἀθλιότητα τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ εἰς τὴν ἀπειρον ματαίότητα πάσης τέρψεως αὐτῆς καὶ ὠφελείας, ἡ δόξα θεωρεῖται ἀπὸ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἀνθρώπων τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν, τὸ δποῖον παρεχωρήθη εἰς τὸν θνητούς, καὶ τὸ σπουδαιότερον μέλημα, τὸ δποῖον αὐτοὶ δύνανται νὰ προτάξουν εἰς τὰς σπουδάς των καὶ εἰς τὰς πρᾶξεις των. "Οθεν οὐχὶ ἀπὸ μῖσος ἀλλὰ ἀπὸ ἀληθῆ καὶ ἴδιαιτέραν εὔνοιαν, τὴν δποίαν εἶχον πρὸς σέ, εἶχα ἀποφασίσῃ νὰ σοῦ παρασχω, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου, διλα τὰ βοηθήματα ὃσα εἶχον εἰς τὴν ἔξουσίαν μου.

ΨΥΧΗ

Ἐπέ μου, ἀπὸ τὰ ἄλλα γά κῶ, τὰ δποία σὲ ἀνέφερες, εἶνε, κατὰ τύχην, κανὲν προικισμένον μὲ μικροτέραν ζωτικότητα καὶ εὐαισθησίαν παρὰ οἱ ἀνθρωποι;

ΦΥΣΙΣ

"Αν ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὰ ζωόφυτα, διλα τὰ ζῶα εἶνε κατὰ τοῦτο, τὰ μὲν περισσοτερον, τὰ δὲ διλγάτερον, κατώτερα τοῦ ἀνθρώπου, διτὶς ἔχει μεγαλειτέραν δόσιν ζωῆς καὶ ὑψηλότερον αἴσθημα, παρὰ κάθις ἄλλο ζῶον, διότι εἶνε ἀπὸ διλα τὰ ζῶα τὸ τελειότερον.

ΨΥΧΗ

Λοιπὸν θέσον με, ἀν διλα μὲ ἀγαπᾶς, εἰς τὸ ἀτελέστερον ἀπὸ διλα ἡ, ἐὰν δὲν δύνασαι νὰ πρᾶξῃς τοῦτο, ἀφοῦ μὲ ἀπογυμνώσῃς ἀπὸ διλα τὰ χαρίσματα ὃσα μὲ στολίζουν, κάμε με δῆμοιν πρὸς τὸ πλέον ἀναίσθητον καὶ μωρὸν ἀνθρώπινον πνεῦμα, ἀπὸ ὃσα ποτὲ παρίγγαγες.

ΦΥΣΙΣ

Εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο δύναμαι νὰ σὲ εὐχαριστήσω καὶ καταγίνομαι νὰ τὸ πρᾶξω, ἀφοῦ σὲ ἀπορρίπτεις τὴν ἀθανασίαν, διὰ τὴν δποίαν σὲ εἶχα προορίση.

ΨΥΧΗ

Καὶ ἀντὶ τῆς ἀθανασίας, σὲ παρακαλῶ νὰ ἐπιταχύνῃς δσον εἶνε δυνατὸν τὸν θάνατον.

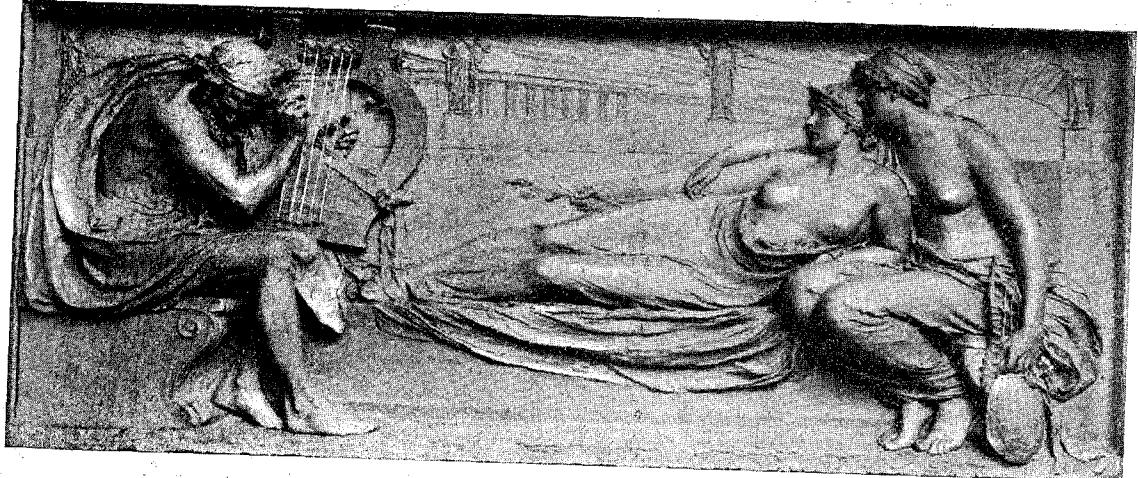
ΦΥΣΙΣ

Περὶ τούτου θέλω συνεννοηθῆ μὲ τὴν Μοῖραν.

'Εκ τοῦ Ιταλικοῦ — Νεάπολις. K. TRIANTAFYLΛΗΣ

Y. Kyparis

DANTE

FRANCESCA DA RIMINI

Η μετάφρασις ἀγνερόπεται εἰς τὸν ποιητὴν Α. Προβελέγγιον.

„Quel giorno più non vi leggeremo avante“

Μιὰ μέρα οἱ δύο μας ἥσυχα διαβάζαμε
Τὸν Λασελότου τὴν γλυκόλαῃ ἵστορία,
Ἡμαστε μόνοι, καὶ περούσαμε τὴν ὥρα μας
Δίχως καμμιὰ στὸ νοῦ μας ὑποψία.

Πολλὲς φορές, ἀλήθεια, ἀλλαζ̄ ἡ δψη μας,
Καὶ κνταζόμαστε ἀφανοὶ κ' οἱ δύο,
Μὰ πάλι χαμηλώναμε τὰ βλέφαρα
Μέσ' στὸ παθητικότατο βιβλίο.

Ομως σὰ φτάσαμεν ἐκεῖ, ποῦ ἔνα χαμόγελο
Γλυκοφίλον δυὸ χεῖλη ἐρωτεμένα,
Αὐτός, ποῦ ἀπὸ τότε δὲ χωρίστηκε
Μήτε στὴ γῆ, μήτε κὶ ἐδῶ, στιγμὴ ἀπὸ μένα,

Σκύβει λαχταρισμένος καὶ στὰ χεῖλη μον
Ἐνα φιλ' τὸν δλότρεμο μοῦ δίνει,
Κ' ἔγινε τὸ βιβλίο Γαλεότος* μας,
Κι' ἄλλο δὲν ἐδιάβάσαμε τὴ μέρα ἐκείνη.

M. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

* Ο ἴπποτης, δ βοηθήσας τὸν ἔρωτα τὸν Λασελότου καὶ τῆς Γνέρφας.

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΕΙΟΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ*

3. Ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει.

Μικρὸν μετὰ μεσημβρίαν ἀναχωρήσαντες ἐξ Ἰόπης ἀφικόμεθα περὶ ἐσπέραν εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν. Τὴν ἐπαύριον — Μεγάλην Τοῖτην — τὸ ἔργον τῶν ἐξ Ἑλλάδος προσκυνητῶν ὑπῆρξεν ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Δαμιανοῦ, παρέχοντος πᾶσιν ἀπὸ τῆς χθὲς ἀγαστὴν φιλοξενίαν. Ο Πατριάρχης εὐμενῶς ὑποδεξάμενος πάντας καὶ δοὺς τὰς εὐχὰς καὶ τὰς εὐλογίας αὐτοῦ, ἀνέθηκεν εἰς τὸν εὐπάίδευτον ιεροδιάκονον τοῦ ἁγίου Τάφου Γερμανὸν νὰ περιαγάγῃ τοὺς προσκυνητὰς εἰς τὰ ἱερὰ σεβάσματα καὶ ίδιως εἰς τὸν ἵστορικότατον ναὸν τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως, ἔνθα καὶ ὁ ἀγιος Τάφος. Ἐγὼ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐγίνωσκον καλῶς τὰ κατὰ τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ τὸν εἰρημένον ναὸν καὶ πάντα τὰ ἄλλα σεβάσματα. Οὐχ ἡτον συνώδευσα πάλιν τοῖς φίλοις συμπροσκυνηταῖς ἐν τῇ περιηγήσει τοῦ δλόκληρον ἵστοριαν, δλόκληρον μουσείον ιερῶν ἀρχαιοτήτων ἐν ἑαυτῷ περιέχοντος καὶ δὴ καὶ δλόκληρον χριστιανικὸν κόσμον Ὁρθόδοξον, Λατινικόν, Ἀρμενικόν, Κοπτικὸν καὶ Συριακὸν ἐν τοῖς διαφόροις διαμερίσμασιν αὐτοῦ καὶ ποικίλοις σεβάσμασιν ἐκπροσωποῦντος ναοῦ. Πλὴν τοῦ ναοῦ τούτου, τοῦ περιέχοντος καὶ τὸν λόφον τοῦ Γολογοθᾶ, πολλὰ ὑπάρχουσιν ἔτι σεβάσματα καὶ μνημεῖα ἱερά καὶ τοποθεσίαι ἀξιαὶ ἐπισκέψεως ἐν τῇ ἱερᾷ πόλει καὶ τῇ ἀμέσῳ περιοχῇ αὐτῆς (ὁ λόφος Ἀμορία, ὁ ἐνταῦθα εἰς τέμενος Μωαμεδανικὸν μεταβεβλημένος Βυζαντινὸς χριστιανικὸς ναὸς τῆς Θεοτόκου (τὰ Ἀγια τῶν Ἀγίων), ὁ ναὸς τοῦ Ἀβδαλμελίκ, ὁ κοινῶς καλούμενος ναὸς τοῦ Ὄμαρο, ὁ ἐν αὐτῷ φυσικὸς βωμὸς τῶν χρόνων τοῦ Σολομῶντος, τὸ δρός τῶν Ἐλαιῶν, ἡ λεγομένη Γαλιλαία τῆς Ἱερουσαλήμ, ὁ λόφος τῆς Ἀναλύψεως, ὁ χειμαρρος τῶν Κέδρων καὶ ἡ Κοιλάς Χιννώμ, ἔτι δὲ ἡ Βηθλεέμ μετὰ τοῦ περιφήμου ἐνταῦθα ναοῦ τῆς Γεννήσεως καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ ὑπογείου σπηλαίου, ἔνθα ἐγεννήθη ὁ Χριστός, ἡ Βηθανία μετὰ τοῦ ἐνταῦθα τάφου τοῦ

* Ιδε σελ. 369 Γ'. Τόμου.

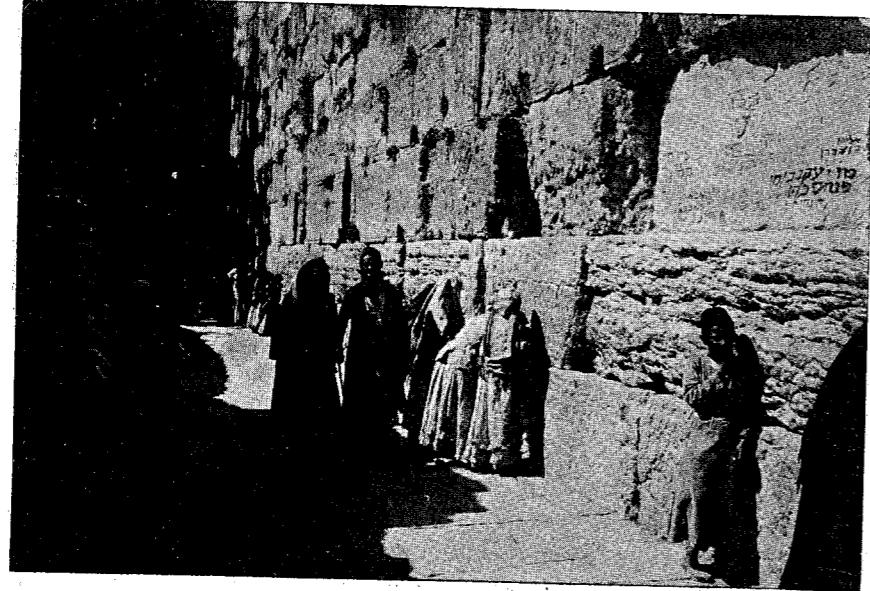
Λαζάρου, ἡ Γεστιμανή μετὰ τοῦ ἐνταῦθα ἐξ ἡμίσεος ὑπὸ Ὁρθόδοξων καὶ Ἀρμενίων κατεχομένου ἱεροῦ· δλύγον δὲ μακρότερον τῆς ἁγίας πόλεως ἡ Ἱεριχώ, δ Ἰορδάνης ποταμὸς καὶ τὰ περὶ αὐτὸν ἱερὰ Μοναστήρια. ίδιως τὸ ἐπὶ ὑψηλῆς ἄκρας ὅρους Σαραντάριον, (ἐκεῖ ἔνθα κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Χριστὸς μετὰ τὴν βάπτισιν ἐνήστευσεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας), αἱ μοναὶ τοῦ Χωζεβάν καὶ ίδιως ἡ τοῦ Ἀγίου Σάββα καὶ τέλος ἡ περίφημος Χεβρών.

Βεβαίως ὑπὸ χριστιανικὴν, θρησκευτικὴν καὶ δὴ καὶ Ἑλληνικὴν καὶ ἔθνικὴν ἔποψιν, τὸ μέγιστον καὶ σπουδαιότατον καὶ δὴ καὶ ἵστορικότατον τῶν μνημείων εἶναι δ ναὸς τῆς Ἀναστάσεως μετὰ τοῦ ἐν αὐτῷ Γολογοθᾶ καὶ τοῦ Παναγίου Τάφου. Ἀλλ' ὑπὸ καθόλου ἵστορικην καὶ γενικωτέραν θρησκευτικὴν ἔποψιν ἡ Παλαιστίνη ἄπασα εἶνε δλόκληρον μνημεῖον ἵστορικὸν θρησκευτικόν, δπως ἡ Ἑλλὰς ἄπασα εἶναι δλόκληρον μνημεῖον ἵστορικὸν ἐπιστήμης καὶ καλλιτεχνίας, δλόκληρον μουσείον μνημείων τῆς τέχνης τοῦ καλοῦ καὶ ὑψηλοῦ.

Οὐδεὶς τῇ ἀληθείᾳ τόπος ἵστορικὸς ἄλλως παρέχει ἀναμνήσεις ἵστορικὰς θρησκευτικὰς οὕτω ποικίλας, ώς ἡ Παλαιστίνη, διότι οὐδαμοῦ ἐκτὸς τῆς Παλαιστίνης εὑρίσκει τις τὸν τοσοῦτον ποικίλον ἐκείνον συνδυασμὸν καὶ συνάφειαν τῶν τριῶν μεγάλων ἐξ ἀλλήλων ὑπὸ τὴν ἔξωτερηκὴν ἵστορικὴν αὐτῶν μορφὴν παραχθέντων τριῶν θρησκευμάτων τῆς κυρίως ἵστορικῆς ἀνθρωπότητος, Ἰουδαϊσμοῦ, Χριστιανισμοῦ καὶ Μωαμεδανισμοῦ. Ἡ Παλαιστίνη εἶναι οὐ μόνον δ χῶρος, ἐν φ τὰ τρία ταῦτα θρησκεύματα τὴν ἵστορικὴν αὐτῶν ἔλαβον γένεσιν, (διότι ἐνταῦθα ἐμμέσως ἔλαβεν ἀρχὴν καὶ τὸ Ἰσλάμ κατὰ μέγα δὲ μέρος καὶ ἀνεπτύχθησαν καὶ ἐδρασαν καὶ ἥγωνταισθησαν ἐναντίον ἀλλήλων, ἀλλ' εἶναι ἐνταῦθα καὶ μέγα ἱερόν, ἐν φ τὸ μὲν παρ' ἀλλήλα, τὸ δὲ καὶ ὑπ' ἀλληλα, ἐνιαχοῦ μάλιστα καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ σῶα ἡ ἐρειπίοις εἰσὶν ἰδρυμένα τὰ μεγάλα σεβάσματα τῶν τριῶν θρησκευμάτων. Ἰνα δὲ ἐκ τῶν πολλῶν ἐν ἀναφέρωμεν παραδειγμα, ἃς δύνωμεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν τὸ

βλέμμα ἐπὶ τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως ταύτης, ἐν θέσει ὑψηλῇ καὶ περιόπτῳ, ὑψοῦται δὲ εὐρὺς χῶρος, ἐν ᾧ ὁ Σολομὼν ἔκτισε τὰ ἀνάκτορα αὐτοῦ καὶ τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου. Ἐκ τοῦ κτίσματος τοῦ Σολομῶντος σώζονται νῦν μόνον τὰ μεγαλοπρεπέστατα θεμέλια τείχη τοῦ περιβόλου, ὁ εὐρύτατος ὑπόγειος χῶρος, ὁ λεγόμενος σταῦλος τοῦ Σολομῶντος, τὸ ὁρεῖθρον, ὅπερ ἐκ τῆς κολυμβήθρας τοῦ Σολομῶντος, τῆς περὶ τὴν Βηθλέεμ, φέρει τὸ ὄντωρ εἰς τὴν πάλαι ποτὲ ἀκρόπολιν τοῦ παροιμιώδους ἐπὶ σοφίᾳ, μεγαλοπρεπείᾳ καὶ πλούτῳ βασιλέως τοῦ Ἰσραὴλ. Ἐντὸς τοῦ περιβό-

θρησκεῖαι καὶ αἱ τρεῖς ἴστορίαι τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ Μωαμεθανισμοῦ. Σήμερον δὲ Ἰουδαῖος δὲν εἰσέρχεται ἐντὸς τοῦ περιβόλου. Καθ' ἕκαστην Παρασκευὴν μ.μ. περὶ δυσμᾶς ἡλίου ὁ διερχόμενος περὶ τὴν βορειανατολικὴν πλευρὰν τοῦ περιβόλου εἰς τὸν λεγόμενον τοῖχον τῶν κλαυθμῶν (Κασουλάτ μα αρβὲ) βλέπει ἐνταῦθα πλῆθος Ἐβραίων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παίδων, τὸ πλεῖστον ἀλλοδαπῶν, ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Εὐρώπης εἰς Ἱερουσαλήμ εἰς προσκύνησιν μεταβαίνοντων, κρατούντων ἐν ταῖς χερσὶ τὴν βίβλον ἐν διαφόροις μεταφράσεσιν, Ἰσπανικῇ, Γερμανικῇ.

Ο τοῖχος τῶν κλαυθμῶν τοῦ Ἰουδαίου.

λον τούτου, τοῦ καλουμένου νῦν χαραμεσσερίφ, ἦτοι ἵεροῦ περιβόλου, ἔγγὺς τοῦ ἐδάφους τοῦ πάλαι Ἰουδαϊκοῦ ναοῦ, ὑψοῦται ὁ περιφήμος ναὸς τῆς Παναγίας ὁ κτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ Α' καὶ μεταβληθεὶς εἰς τέμενος μωαμεθανικὸν ὑπὸ τοῦ πορθητοῦ τῆς ἀγίας πόλεως χαλίφου Ὡμάρ Α' (εξ οὗ παράχθη ἡ πλημμελῆς δοξασία ὅτι δὲ Ὡμάρ δῆθεν ἔκτισεν ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος τὸ βραδύτερον ὑπὸ τοῦ χαλίφου Ἀβδαλμελίκ κτισθὲν μωαμεθανικὸν τέμενος). Ἐγγὺς δὲ τοῦ εἰς μωαμεθανικὸν προσκυνητήριον μεταβληθέντος τούτου χριστινιακοῦ ναοῦ, ὑψοῦται τὸ περικαλλές μωαμεθανικὸν τέμενος τοῦ Ἀβδαλμελίκ, τὸ περιέχον ἐντὸς αὐτοῦ τὸν φυσικὸν βωμὸν τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Ἐν τῷ περιβόλῳ λοιπὸν τούτῳ συναντῶνται αἱ τρεῖς

Πολωνικῇ, ἀλλ' ἐν γράμμασι πάντοτε Ἐβραϊκοῖς, ἀναγινωσκόντων, κυπτόντων ἐπὶ τῶν θεμελίων τειχῶν, κλαιόντων, κοπτόντων τὰ στήθη, ὀδυρομένων τὴν ἀπόλειαν τοῦ ἱεροῦ αὐτῶν, τοῦ μόνου ἱεροῦ, ὅπερ ἥτο καὶ κέντρον τῆς βασιλείας αὐτῶν, τὸ καταστραφὲν ἀκριβῶς μετὰ τῶν τελευταίων σπινθήρων τῶν ἐλευθεριῶν αὐτῶν. Διότι πρόπει νὰ σημειωθῇ καλῶς ὅτι οἱ Ἐβραῖοι δὲν ἔχουσι σήμερον ἱερὸν ἥτοι ναὸν οὐδαμοῦ τοῦ κόσμου, οὔτε ἱερωσύνην, οὔτε ἀρχιερωσύνην. Διότι ἐν μόνον ἀνέκαθεν ὑπῆρχεν αὐτοῖς ἱερὸν ἐθνικὸν καὶ θρησκευτικόν, ὅπερ δὲν ὑπάρχει σήμερον καὶ ὅπερ μόνον διὰ τοῦ προσδοκούμενου Μεσσίου καὶ διὰ τῆς ὑπὸ τούτου ἀνορθώσεως τοῦ κράτους τοῦ Ἰουδαϊκοῦ δύναται νὰ ἀνακτισθῇ. Οἱ νομιζόμενοι συνήθως ὑπὸ τῶν πολλῶν ναοὶ τῶν Ἰουδαίων ἥτοι

αἱ συναγωγαί, εἰσὶν ἀπλῶς σύλλογοι ἔθνικοι, ἐνθα γίνονται προσευχαὶ ἢ ψάλλονται ἀσματα, ἀλλ' οὐδεμίᾳ τελεῖται θυσία. Οἱ δὲ λεγόμενοι Ψαρβῖνοι καὶ ἀρχιερατῖνοι εἰσὶν οὐχὶ ἰερεῖς καὶ ἀρχιερεῖς, ἀλλ' ἀπλῶς λόγιοι διδάσκαλοι καὶ ἐρμηνευταὶ τῶν Γραφῶν καὶ τοῦ θείου νόμου. Ὡστε δὲ περιβόλος τοῦ Χαραμέσ - σεργὶς ἔχει ἐν τῇ νῦν ἴστορίᾳ τοῦ Ἰουδαίου σημασίαν ἐθνικὴν ἐτί μείζονα ἢ ἡ Ἁγία Σοφία ἐν τῇ ἴστορίᾳ τοῦ Ἑλληνος, εἶναι δὲ τόπος τοῦ μόνου ἐθνικοῦ ἱεροῦ καὶ τούτου κατεστραμμένου καὶ ὑπὸ τοῦ Μεσσίου ἀνορθωθησόμενου. Οἱ Ἐβραῖοι δὲν εἰσέρχεται ἐντὸς τοῦ περιβόλου, ἐνθα δὲν θὰ ἔλῃ τὸν ναόν, οὐδαμῶς δὲ ἐντὸς τοῦ Κοβετ- ἐσ- παχρᾶ τὸ Ἀβδαλμελίκ, ἐν φόρμῃ τοῦ Σολομῶντος, οὐ μόνον διότι κατέχεται ὑπὸ θλίψεως καὶ ὀδυνῆς ἐν τῷ δρῦν ἔνεα καὶ ὅθινεῖα ἱερὰ ἐν τῷ τόπῳ τοῦ μεγάλου ἱεροῦ, ἀλλὰ καὶ φοβεῖται μὴ πατήσῃ ἐκεῖ, ἀγνοῶν, εἰς τὸ ἔδαφος τὸ ἱερόν, τὸ οὐδεὶς βιατὸν πλὴν ἢ τῷ ἀρχιερεῖ ἀπαξ κατ' ἐνιαυτὸν εἰς τὰ ἀγία τῶν ἀγίων. Αρκεῖται νὰ ψάλλῃ καθ' ἐαυτὸν κλαίων καὶ ὀδυρομένως τὸν ψαλμὸν ἔκεινον τῆς Βαβυλωνικῆς αἰχμαλωσίας, δὲν ἀναγινώσκει τις ἐπὶ τῆς πύλης τῆς εἰσόδου τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ συναγωγῶν, καὶ δὲν ὑπὸ θυμοτέραν χριστιανικὴν ἔννοιαν ψάλλει καὶ ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία. «Ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος, ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς Σιών· ἐπὶ τὰς ἵτεας ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκορεμάσαμεν τὰ δρυγανα ἡμῶν· διὰ τοῦ ἐπηρώτησαν ἡμᾶς οἱ αἰχμαλωτεύσαντες ἡμᾶς ὕμνον ἄσσατε ἡμῖν ἐκ τῶν φύδων Σιών. Πῶς ἀσωμεν τὴν φύδην Κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας;...» Εἳντις ἐπιλάθωμαί σου, Ἱερουσαλήμ, ἐπιλησμείη ἡ δεξιά μους κολληθείη ἡ γλῶσσά μου τῷ λαγυγγί μου, ἐὰν μὴ σοῦ μνησθῶ».

Ἡ κατὰ Παρασκευὴν ἐν τῷ Τοίχῳ τῶν θρήνων προσευχὴ ἔχει ὡς ἔξης:

Ο Ψάλτης: Ἐνεκεν τοῦ ἀνακτόρου τοῦ εἰρημένου

Ο Λαός: Καθήμεθα ἐν ἐρημᾷ καὶ θρηνούμενοι.

Ψάλτης: Ἐνεκεν τοῦ ναοῦ τοῦ κατεστραμμένου

«Ἐνεκεν τῶν τειχῶν τῶν καθηγημένων

«Ἐνεκεν τοῦ παρελθόντος ἡμῶν μεγαλείου

«Ἐνεκεν τῶν ἀπολομένων μεγάλων ἡμῶν ἀνδρῶν

«Ἐνεκεν τῶν πολυτίμων λίθων τῶν καέντων

«Ἐνεκεν τῶν πεσόντων ἱερέων ἡμῶν

«Ἐνεκεν τῶν βασιλέων ἡμῶν τῶν καταφορούντων τὸν Κύριον

Ψάλτης: Σοῦ δεόμενα ἐλέησον τὴν Σιών.

Λαός: Συνάγαγε τὰ τέκνα Ἱερουσαλήμ.

Ψάλτης: Σπεῦσον, Σπεῦσον, Λυτρωτὰ τῆς Σιών.

Λαός: Λάλησον εἰς τὴν καρδίαν τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ψάλτης: Κάλλος καὶ μεγαλεῖον κυκλωσάτωσαν τὴν Σιών.

Λαός: Πύρον βλέμμα θλεων ἐπὶ τὴν Ἱερουσαλήμ.

Ψάλτης: Αναφενήτω ταχὺ ἡ βασιλεία ἐν Σιών.

Λαός: Παρηγόρησον τοὺς θρηνούντας ἐπὶ τῇ Ἱερουσαλήμ.

Ψάλτης: Εἰρήνη καὶ εὐτυχία εἰσελθέτωσαν εἰς Σιών.

Λαός: Ράβδος Ἰεσσαὶ ἀνθείτω ἐν Ἱερουσαλήμ.

Ἄροφον κατὰ τὸ 135 ἔτος ἐξεδιώχθησαν οἱ Ἰουδαῖοι ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, μετὰ τὴν νέαν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων καταστροφὴν τῆς πόλεως, καὶ διεσπάρησαν εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης, τὰ πατρίδος καὶ ἱεροῦ ἐστερημένα τέκνα τοῦ Ἰσραὴλ ἥρξαντο ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν τειχῶν νὰ θρηνῶσι τὸν θρῆνον τῆς ἀπολομένης Ἱερουσαλήμ, ἀφότου ἐπετράπη αὐτοῖς ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ἀντὶ χρημάτων νὰ θρηνῶσιν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ναοῦ. Σήμερον τοῦτο ποιοῦσι χωρίς νὰ τελῶσι φόρον τοῦ ἐθνικοῦ θρήνου ἀντῶν.

Άλλ' ἐνῷ δὲ Ἐβραῖος τοιαῦτα θρηνεῖ ἔξωθεν τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ, τίνα αἰσθήματα ἀλγεινὰ δὲν αἰσθάνεται δὲν Χριστιανὸς δὲ εἰσερχόμενος εἰς τὸ Κοβετ- αξί, εἰς τὰ ἀγία τῶν ἀγίων τῶν χριστιανῶν, εἰς τὸν εἰς μωαμεθανικὸν τέμενος μεταβεβλημένον περίλαμπρον ναὸν τῆς Θεοτόκου, τὸν κτισθέντα ὑπὸ τοῦ μεγάλου βασιλέως Ἰουστινιανοῦ Α', τὸν σώζοντα τὸν τέλειον ουδύμὸν τῆς βυζαντινῆς Ἑλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς; Αὐτοὶ δὲ μωαμεθανοὶ ὑπηρέται τοῦ ναοῦ δεικνύουσιν ἐν τῷ ναῷ πάντας τοὺς τόπους, οἵτινες εἰνεὶ ἱερὰ καὶ ἀγία σεβάσματα τῶν χριστιανῶν, ποικίλας διηγούμενοι παραδόσεις περὶ τῶν σεβασμάτων καὶ αἰτούμενοι τὸν ὀβιόλὸν τοῦ χριστιανοῦ, διποτὸν ἀνάπτωσι τὴν λαμπτάδα τῆς εὐσεβείας εἰς τὰ μνημεῖα ἐκεῖνα τῆς πάλαι τελουμένης ἐνταῦθα χριστιανῆς λατρείας. Ό μετεωριζόμενος ἐπὶ μίαν στιγμήν, καὶ ἐν τῷ οεύματι τοῦ χρόνου τὴν κτίσιν μόνον τοῦ ναοῦ καὶ τὸν ουδύμὸν καὶ τὴν πρώτην ἴστορίαν ἀναλογιζόμενος, ἀναμημήσκεται τῆς ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ ἐναντίον τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ νίκης τοῦ χριστιανικοῦ Ἐλληνισμοῦ.

Άλλ' ἡ ἐπιγραφὴ τῆς εἰσόδου τοῦ ναοῦ, πολλῷ δὲ πλέον ἡ βροντώδης φωνὴ τοῦ μουείνου δὲν ἀρχιερατῶν τοῦ εἰρημένου εἰς τὴν κτίσιν μόνον τοῦ ναοῦ καὶ τὸν ουδύμον καὶ τὴν πρώτην ἴστορίαν ἀναλογιζόμενος, ἀναμημήσκεται τῆς ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ ἐναντίον τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ νίκης τοῦ χριστιανικοῦ Ἐλληνισμοῦ.

Τέλος εἰσερχόμενός τις εἰς τὸ τέμενος Ἀβδελμαλίκ (Κοβετ-ισ-σαχρὲ) ἀναγινώσκει ἐν αὐτῷ

τὰς ὁρίσεις τοῦ Κορανίου, τὰς ἔξαγγελλούσας τὴν νίκην τοῦ Μωαμεθανισμοῦ ἐναντίον τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡς προρρημέναν ὥπ' αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, συνηγοροῦντος δῆθεν, κατὰ θρασεῖαν καὶ βλάσφημον ἀξίωσιν, ὑπὲρ τῶν δογμάτων τοῦ Ἰσλάμ καὶ λέγοντος—κατὰ τὸ 19 Σουρᾶ τοῦ Κορανίου—:

«Ο Θεός δὲν δύναται νὰ ἔχῃ νίούς, τοῦτο εἶνε ἀνάξιον αὐτοῦ. Ὅταν θελήσῃ τι, λέγει «γενέσθω» καὶ γίνεται. Ο Θεός εἶνε κύριος μου καὶ κύριος ὑμῶν λατρεύσατε λοιπὸν αὐτόν». Καὶ ἄλλη ῥῆσις τοῦ Κορανίου (Σουρᾶ 4) λέγει τάδε: «Ο Ἱησοῦς δὲ Χριστὸς (Μεσσίας) εἶνε ἀπλοῦς νίος τῆς Μαρίας, ἀπόστολος τοῦ Θεοῦ καὶ λόγος αὐτοῦ. Μὴ λέγετε περὶ τρισυποστάτου. Ο Θεός εἶνε εἰς καὶ μόνος».

Η ἐν τῷ λόφῳ Ἀμορία συνάντησις καὶ συνάφεια τῶν τριῶν μεγάλων θρησκευμάτων ἔκτείνεται καθ' ἀπασαν τὴν Παλαιστίνην. Πανταχοῦ. Ἰουδαϊσμός, Χριστιανισμός καὶ Μωαμεθανισμός ἔν τε τοῖς τόποις τοῖς ἰστορικοῖς καὶ ἐν τοῖς μνημείοις αὐτοῖς τῆς τέχνης σινάπτονται πρὸς ἄλλήλους διαδεχόμενοι καὶ καπολεμοῦντες ἀλλήλους. Καὶ ἐν τῇ μελέτῃ τοῦ τόπου καὶ τῶν μνημείων μετεωριζόμενοι εἰς τὸ ἀχανὲς παρελθὸν ἡ φαντασία καὶ ἡ διάνοια, δημιουργοῦσιν ἐν τῷ πνεύματι τοῦ φιλοσόφου περιηγητοῦ τὴν ἐκ τῆς πραγματικῆς ἰστορίας μεγαλοπρεπῆ τοῦ κόσμου ποίησιν.

4. Ἀπὸ Ἰερουσαλήμ εἰς Γαλιλαίαν διὰ Σαμάρειας.

Οἱ συνοδοιπόροι μου προσκυνηταί, κατὰ συμβουλὴν τοῦ ἵεροιογιωτάτου Γερμανοῦ, ἀπεφάσισαν νὰ μεταβῶσιν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς πρώτης εἰς τὰ περὶ τὸν Ἰορδάνην καὶ τὴν Ἱεριχώ προσκυνητήρια, ἵνα δυνηθῶσι νὰ παρευρεθῶσιν αὐτοῖς ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει κατὰ τὰς μεγάλας τελετὰς τῆς μεγάλης Πέμπτης καὶ τῶν ἐπομένων, μέχρι τοῦ Πάσχα, ἡμερῶν. Δὲν ἡδυνάμην δ' ἔγῳ νὰ συνοδεύσω αὐτοῖς ἐν τῇ ἐδροῦμη ταύτῃ, ὅνχι μόνον διότι τὸ προτιγούμενον ἔτος περιέλθει τὰ προσκυνητήρια ἐκεῖνα, ἀλλὰ πρὸ πάντων διότι ἐπειγόμην νὰ μεταβῶ εἰς ἄλλην ἱερὰν πόλιν, εἰς τὴν Ναζαρέτ, καὶ εἰς τὴν Γαλιλαίαν καθόλου διὰ τῆς Σαμαρείας. Αἱ λαμπραὶ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν τελεσθῆσόμεναι ἔσοταὶ τοῦ ἵερου νιπτῆρος, τοῦ ἀγίου φωτός, τῆς ἀγίας Ἀναστάσεως εἰχον ἐπ' ἐμὲ πολὺ τὸ ἥμικὸν θέλγητρον. Καίτοι δὲ τὸ προτιγούμενον ἔτος μετέσχον τελειότατα

πασῶν τούτων τῶν ἑορτῶν, μεταλαβὼν παρὰ τὸν Τάφον τοῦ Χριστοῦ, τῶν ἀχράντων μυστηρίων ἐκ τῶν ἡγιασμένων χειρῶν τοῦ Πατριάρχου, τελέσαντος κατανυκτικάτα τὴν ἑορὰν μυσταγωγίαν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τάφου τοῦ Σωτῆρος τὴν ἡμέραν τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως, ἀσμένως θὰ μετεῖχον αὐτὸς πασῶν τῶν εἰρημένων τελετῶν, ἀν δὲν μὲ εἴλκουν ἰσχυρῶς ἡ Γαλιλαία μετὰ τῆς Ναζαρέτ, τῆς Κανᾶ, τοῦ Θαβώρ, τῆς Τιβεριάδος Θαλάσσης καὶ Κατερναοῦ καὶ Βησθαϊδᾶ.

Ἄφοῦ λοιπὸν τὴν ἡμέραν ἐκείνην παρέστην εἰς τὴν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀγίου Κωνσταντίνου τελεσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Δαμανοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἀρχιερέων ἀκολουθίαν τοῦ ἀγίου Εὐχελαίου, ἐτράπην τὴν

5. Ἀπὸ Ἰερουσαλήμ εἰς Σαμάρειαν.

Ἡ ὁδός, ἡ διὰ ἔηρᾶς ἄγουστα εἰς Γαλιλαίαν καὶ Ἰδίᾳ εἰς Ναζαρέτ, εἶνε ἴκανῶς μακρά, τοιήμερον τούλαχιστον ἀπαιτοῦσα ἔφιππον πορείαν, εἶνε δὲ καὶ ἴκανῶς δύσβατος, διερχομένη δι' ὅρεων, λόφων, ὑψηλῶν κοιλάδων. Ἀμαξίτος δὲν κατεσκευάσθη ἔτι, οὐδὲ εἶνε ἔνκολον νὰ κατασκευασθῇ. Διὰ τοῦτο ἀφ' ὅτου ἦρετο νὰ λειτουργῇ ἡ μεταξὺ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰόππης σιδηροδρομικὴ γραμμή, οἵ ἀπὸ Ἰερουσαλήμ εἰς Ναζαρέτ μεταβαίνοντες προσκυνηταὶ προτιμῶσι, ἀντὶ τῆς εὐθείας κατὰ ἔηράν διδοῦ, τὴν περιφερῆ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Ἰόππην, κακεῖθεν κατὰ θάλασσαν εἰς Καΐφαν, καὶ ἐντεῦθεν δι' ἀμαξιτοῦ εἰς Ναζαρέτ ὁδόν, μακροτέραν πάντως κατ' ἔκτασιν τῆς διὰ ἔηρᾶς, ἀλλ' ἀνετωτέραν καὶ συντομωτέραν χρονικῶς καθισταμένην. Υπάρχει δὲ καὶ ἄλλη ὁδός, ἡ ἀπὸ Ἰόππης εἰς Νεάπολιν (Ἐφρὲμ) τῆς Σαμαρείας δι' ἀμαξιτοῦ καὶ ἐντεῦθεν εἰς Γαλιλαίαν. Η ὁδὸς ἡ διὰ ἔηρᾶς παρέχει καὶ ἄλλας δυσχερείας. Ξενῶνες δὲν ὑπάρχουσι καθ' ὁδόν, κῶμαι δὲ καὶ κωμοπόλεις πρὸς στάμψειν εἶνε σπάνιαι. Οὐδ' ἐν αὐτῇ τῇ Νεαπόλει (Ναβλοῦς) ὑπάρχουσι ἔνοδοιχεῖα. Μόνοι οἱ Ρῶσσοι προσκυνηταί, οἵ κατὰ χιλιάδας ἐν παντὶ καιρῷ τοῦ ἔτους συρρέοντες εἰς τοὺς ἄγιους τόπους καὶ τὴν προσκύνησιν ἐκτείνοντες ἐφ' ἄπασαν τὴν ἵερην γῆν ἐν συνοδίαις ἐκαποντάδων προσώπων, διερχομένων πεζῇ τὴν Παλαιστίνην δλην, καὶ ἀπὸ Ἰουδαίας μεταβαίνοντες εἰς Γαλιλαίαν, ἀκολουθοῦσι τὴν διὰ ἔηρᾶς ὁδόν, αὐτοὶ πολλάκις διανοίγοντες ἀτραποὺς ἐν τοῖς ἀβάτοις τόποις.

‘Αλλὰ μεθ' δλας τὰς δυσχερείας ταύτας προερχόναιμεν εὐλόγως τὴν διὰ ἔηρᾶς εἰς Γαλιλαίαν ἄγουσταν. Ἀσφάλειαν ἴκανην παρεῖχεν ἡμῖν δ' ὡς δδηγός καὶ φρουρὸς δούθεις ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου γηραιὸς μωαμεθανὸς καβάσης (δαβδοῖχος) τοῦ Πατριάρχειον Σουλεϊμάν, ὡς σταθμοὶ δὲ ἔμελον νὰ χρησιμεύσωσιν ἡμῖν τὰ κατὰ διαφόρους τόπους μεταξὺ Ἱερουσαλήμ καὶ Ναζαρέτ πατριαρχικὰ μοναστήρια. Οὔτω προεύμενοι, ἔμέλλομεν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐπεθυμίαν νὰ διέλθωμεν διὰ τῆς Ἰουδαίας, Σαμαρείας, τῆς πεδιάδος Ἰερούσαλεμ, νὰ περιηγήθωμεν κατὰ μῆκος ἀπασαν σχεδὸν τὴν ἐντεῦθεν τοῦ Ιερούσαλεμ Παλαιστίνην, δυνάμενοι διὰ τῆς ἐφίππου καὶ ἀρχαῖκῆς ἡμῶν ὁδοποίησας ἀκριβέστερον καὶ τερπνότερον νὰ θεώμεθα τὴν πρὸ ἡμῶν φύσιν, νὰ ἀναγνώσωμεν ἐν τοῖς ὅρεσι καὶ ταῖς κοιλάσι καὶ τοῖς πεδίοις καὶ ἐν τοῖς ὄντασι τῶν τόπων τὴν ἴστορίαν τοῦ παρελθόντος, ἐν τῷ φυσικῷ δρῦσοντι τῆς Παλαιστίνης νὰ διῆδωμεν καὶ κατανοήσωμεν κάλλιον τὸν δρῦσοντα τὸν ἥμικὸν καὶ ἴστορικόν καὶ νὰ ἐντρυφήσωμεν ἐν ταῖς ποιητικαῖς, θρησκευτικαῖς καὶ ἴστορικαῖς ἀναμνήσεσι καὶ διδάγμασι, τοῖς ἔμπνεομένοις ἐκ τῆς φυσικῆς ταύτης θέας, τῆς ἔμψυχον μένης ἐν τῇ ἴστορικῇ θεωρῷ. Οὔτως ἀνεχωρήσαμεν ἐκ τῆς ἀγίας πόλεως τῇ μεγάλῃ Τετάρτῃ (5 Ἀπριλίου) μικρὸν μετὰ μεσημβρίαν, ἔξελθοντες τῆς πύλης τῆς βροείας, τῆς καλουμένης πύλης τῆς Δαμασκοῦ (ώς ἀγούσης εἰς τὴν Δαμασκόν). Ό πρῶτος σπουδαῖος σταθμὸς ἐν τῇ δρῦσι ἡμῶν εἶναι ἡ τρίαρον περίπου ἀπέχουσα τῆς Ἱερουσαλήμ Ραμάλλα, ἡ δὲ χώρα, ἦν διερχόμεθα κατὰ τὴν εἰς Ραμάλλαν πορείαν, εἶναι ή ἀρχαία χώρα Βεναμίν (τῆς φυλῆς Βενιαμίν) καθ'δ' ἔργον τῇ γῇ ἡ οἰκουμένη ὑπὸ τοῦ λαοῦ τοῦ Ιεροάλη ἢ διηρημένη μεταξὺ τῶν δώδεκα φυῶν ἵσραήλ. Υπάρχουσι δὲ κατὰ τὴν δρῦσον ταύτην καὶ περὶ αὐτὴν διάφοροι κῶμαι καὶ ἄλλαι τοποθεσίαι, μᾶλλον ἡ ἵτον γνωσταὶ ἐκ τῆς ἴστορίας καὶ ἀναφερόμεναι ἐν τῇ Π. Δ. φέρουσαι δὲ νῦν διάφορα δόνατα σύνθετα ἀπὸ τοῦ Ἀραβ. τέλλ = λόφος ἡ Beit = οἶκος (Εβραϊκή Beth = οἶκος Βασιλῆ. Βηθλεέμ) ἡ Βηρ (= πηγή) Βηρσαβεὲ (= πηγὴ δρῦσον) ἡ Ονδάι = τόπος. Όνομαστότατα ἐν ταῖς κώμαις ταύταις εἶναι τὸ Τελλ-ελ-φούλ, ἡ παλαιά ὡς ὑποτίθεται, Γαβαῶν (ἐν γῇ Βενιαμίν) ἔνθα δὲ Λαυτὸς διηρημένης τοὺς οἶκους τοῦ Σαούλ (Βασιλ. B. κεφ. 21). Εἶτα δὲ τὸ Ἐλ-Ράμ διερεῖται ὅτι εἶνε

τὸ Ραμᾶ τὸ ἀποτελοῦν τὸ πρὸς βιορρᾶν δριον τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰουδά πρὸς τὸ τοῦ Ἰσραὴλ ἐν τοῖς μετὰ τὸν Σολομῶντα χρόνοις, διότε τὸ Ἐβραϊκὸν κράτος τοῦ Δαυΐδ διηρέθη εἰς δύο. Τὸ Ραμᾶ δὲ πασίγνωστον καὶ ἐκ τῆς Εὐαγγελίου ἐκ τῆς ἴστορίας τῶν ὑπηρέτων νηπίων (Ματθ. B. 18. Φωνὴ ἐν Ραμᾶ ἡκούσθη δρῆνος καὶ κλαυθμός...»

Ἐν τῇ εἰς Ραμάλλαν πορείᾳ ἡμῶν, εἰς ημισείας ὡρας ἀπὸ τῆς ἀγίας πόλεως ἀπόστασιν, συνηντήσαμεν τρισὶν ἀνδράσι φέρουσι μοναχικὸν ἔνδυμα πενικρόδον καὶ δλως ἴδιόρρυθμον. Ήσαν προσκυνηταὶ ἔχομενοι ἀπὸ Περσίας εἰς τρεῖς μῆνας διανύσαντες πεζῇ, ὡς ἔλεγον ἡμῖν, τὸ μέχρις Ιερουσαλήμ διάστημα. Άναφέρομεν τὸ γεγονός ὡς ἀναμυνησκον ἡμᾶς τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐγίνοντο ἐν παλαιοτέροις χρόνοις αἱ τῶν προσκυνητῶν εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν διοικούσαι.

Άφικόμενοι περὶ ἐσπέραν τῆς Μεγάλης Τετάρτης εἰς Ραμάλλαν, κατελύσαμεν ἐν τῇ ἐνταῦθα ἱερᾷ μονῇ τοῦ Παναγίου Τάφου, ἡς ἡγούμενος ἦν ὁ χρηστὸς καὶ εὐπαίδευτος ἀρχιμανδρίτης Ἀντώνιος δὲ Κρής. Ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς μονῆς παρέστημεν καὶ εἰς ἵεράν ἀκολουθίαν τοῦ δρῦσον τῆς Μεγάλης Πέμπτης. Οἱ τῆς Ραμάλλας δρῦσοδοξοὶ εἶναι ἀραβόφωνοι καὶ ἐν τῷ ἱερῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Μονῆς, ἐν ᾧ ἐκκλησιάζονται, ἡ ἵερα ἀκολουθίαν, κατὰ τὸ ἔνταῦθα ιερούσαλεμ της Σαμάρειας ἐπειδή τοῦ Παλαιστίνης καὶ Συρίας ἔκκλησιαστικὸν καθεστώς, ψάλλεται τὸ πλεῖστον ἐν τῇ Ἀραβίᾳ. Οἱ ἡγούμενος ἴσταμενος ἐκ τοῦ δεξιοῦ κορυφοῦ Ἐλληνιστί, ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτη ἀναγνώσκων καὶ τὰς εὐχὰς καὶ τὸ Εὐαγγέλιον. ‘Αλλ’ οἱ ἔγχωροι ιερεῖς τάς τε εὐχὰς καὶ τὰ Ἑναγγέλια ἀνεγίνωσκον Ἀραβίστι (κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων Ἀγιοταφιῶν εἰς τὴν Ἀραβικήν γενομένην μετάφρασιν τῶν βιβλίων τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας). Ωσαύτως δὲ ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ χόρου, πάντα τὰ τροπάρια πάντες οἱ ὑμνοὶ καὶ αἱ φόδαι ἐψάλλοντο ἀραβιστί. Καὶ ὅμως οἱ κανοναρχοῦντες ἀραβόφωνοι παίδες ἡσμένιζον ψάλλοντες τὸ «Κύριε ἐλέησον» καὶ ἄλλας τινὰς μικρὰς δεήσεις καὶ ὑμνοὺς ἔλληνιστί. Περὶ τῶν ἀραβοφώνων τούτων δρῦσοδοξῶν τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς λοιπῆς Συρίας ἐποιησάμεθα λόγον μακρὸν ἐν τῇ περὶ τῶν ἀγίων τόπων πρὸς τὸν ὑπουργὸν κ. Ἀ.θ. Εὐταξίαν ἐκθέσει ἡμῖν. Ενταῦθα προσθέτομεν ὅτι οἱ τῆς Ραμάλλας δρῦσοδοξοὶ, οἵτινες εἶναι τὸ πλεῖστον λαὸς γεωργικός, φαίνονται ἔχοντες ἀνθρωπο-

λογικὸν τύπον τὸ πλεῖστον ἔλληνικόν. Καὶ εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ πρὸς Χριστοῦ καὶ ἐν τοῖς μετὰ Χριστὸν χρόνοις ἐπεκράτησεν ἵκανῶς ἴσχυρῶς ἐν τῇ νοτίᾳ Παλαιστίνῃ (τῇ Ἰουδαίᾳ). Ἐν Τερουσαλήμ τὸ κράτος τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἦν μᾶλλον ἡθικὸν καὶ ἐκκλησιαστικόν, καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀπὸ τοῦ Α'. μ. Χ. αἰῶνος ἐπεκράτησεν ἡ ἔλληνικὴ γλῶσσα. Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ οἱ νῦν δριθόδοξοι κάτοικοι τῆς Ἰουδαίας εἰσὶ μᾶλλον ἀπόγονοι τῶν ἥθαγενῶν Χριστιανῶν, τῶν ἐξ Ἑλλήνων καὶ ἄλλων Παλαιστινιῶν λαῶν καταγομένων, τῶν πρώτων μετὰ Χριστὸν αἰώνων, ὃν ἐν μέσῳ ὑπῆρχον πόλεις ἔλληνικαί. Ἐννοεῖται δὲ ταῦτα λέγομεν περὶ τῆς μεσογαίας διότι ἡ παραλία χώρα καὶ τῆς νοτίου Παλαιστίνης ἦν ἐν τοῖς πρὸς Χριστὸν ἡδη χρόνοις τὸ πλεῖστον ἔξελληνισμένη. Ἡ Τερουσαλήμ ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων ἵκανῶς μετεῖχε τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς παραλίας. Αἱ Ἰουδαϊκαὶ ἐν Τερουσαλήμ συναγωγαί, ἐν αἷς ἐλαλεῖτο ἡ ἔλληνική, ἥσαν προωρισμέναι εἰς τοὺς ἔξωθεν ἐξ Αἴγυπτου καὶ ἄλλαχόθεν ἔλληνοφάνους κατασταθέντας Ἰουδαίους. Ὁλος δὲ φιλελληνισμὸς τοῦ Ἡράδον τοῦ μεγάλου καὶ τῶν ἄλλων ἱγεμόνων τῆς Ἰδουμαϊκῆς δυναστείας μικρὸν προίγαγεν ἐν Τερουσαλήμ καὶ τῇ περιοχῇ αὐτῆς τὸν Ἑλληνισμόν. Οὐχ ἦτον ἡ μετὰ τὴν ἐπὶ Ἀδριανοῦ καταστροφὴν τῆς Τερουσαλήμ κατὰ μικρὸν συνοικισθεῖσα νέα πόλις ἦτο κατ' οὐσίαν ἔλληνική. Ὁπωδήποτε καὶ τῆς Τερουσαλήμ καὶ τῆς Ραμάλλας οἱ ἀραβόφωνοι δριθόδοξοι εἶναι γνήσιοι ἀπόγονοι τῶν Βυζαντινῶν Ἑλλήνων τῶν μετὰ Χριστὸν αἰώνων. Καὶ νῦν δὲ ἡ ἔθνικὴ αὐτῶν γλῶσσα εἶναι ἔλληνική, διδασκομένη ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου Τερουσαλήμ διατηρούμένῳ προκαταρκτικῷ ἔλληνικῷ σχολείῳ. Ἄλλ' ὑπάρχει ἐν Ραμάλλᾳ καὶ σχολὴ λατινική, ἔτι δὲ καὶ προτεσταντικὴ ἀγγλική.

Τῇ πρώιᾳ τῆς Μεγάλης Πέμπτης (13 Ἀπριλίου) ἀφοῦ ἥρισασάμεθα τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας τῆς ἡμέρας ἐν τῷ ναῷ τῆς ἱερᾶς Μονῆς ἔξηκολουθήσαμεν τὴν πρὸς βορρᾶν εἰς Σαμάρειαν προείναν. Ἡ ὁδός, ἡ ἀπὸ Ραμάλλας

εἰς Σαμάρειαν, διέρχεται ἐν ἀρχῇ διὰ λόφων καὶ ὑψωμάτων ἐν μέσῳ τοποθεσιῶν γνωστῶν ἐκ τῆς Ι. Γ. οἰλον Ἐλ-βερὲ τὸ ἀρχαῖον Βερδὸτ (ὅπου κατὰ τὴν παράδοσιν ἡ Μαρία καὶ Ἰωσὴφ ἐνόησαν κατὰ τὴν ἀπὸ Τερουσαλήμ ἐπάνοδον τὴν ἀπουσίαν τοῦ δωδεκαετοῦ τότε παιδὸς αὐτῶν, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς ἀναζήτησιν αὐτοῦ). Ονομαστὴ τοποθεσία ἐν τῇ πορείᾳ ἡμῶν ἦτο τὸ "Αΐν-Χαραμὶ = ὀφθαλμοὶ ληστῶν, τόπος ἀλλοτε ἐπίφοβος ἔνεκα τῆς ἐμφαλευούσης ἐκεῖ ληστείας. Ἐνταῦθα δὲ πλησίον εἶναι τὰ ὅρια τῆς διοικήσεως Τερουσαλήμ πρὸς τὸ Βιλαέτιον Συρίας (διότι ὡς γνωστὸν ἡ Τερουσαλήμ ἀποτελεῖ ἴδιαν διοίκησιν ἔξαρτωμένην ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τῆς Υ. Π.).

Ἐνταῦθα δὲ ἔξεπλάγημεν ἵδοντες ἐπὶ τῆς κλιτύνος λόφου τινὸς πολυπληθῆ συνοδεύαν ἰεροσπουδαστῶν καὶ ἄλλων μοναχῶν δυτικῶν κατερχομένων ἐκ τῆς ἐγγὺς κειμένης Σιλώ, ἐνθα γίνονται ἀνασκαφαί. Ἡ Σιλὼ εἶναι ἐκ τῶν γνωστοτάτων ὀνομάτων τῆς Π. Γ. τῶν ἀνακαλούντων συγκινητικῶς ἐν τῇ μνήμῃ ἡμῶν τὰ εὐσεβῆ μαθήματα τῆς ἱερᾶς Ιστορίας, ἀτινα ἐδιδάχθημεν ἐν τῇ παιδικῇ ἡμῶν ἡλικίᾳ. Ἡ Σιλὼ ἦτο κέντρον ἡθικὸν καὶ πνευματικὸν τῶν Ἐβραίων πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Δαυΐδ κατακήσεως τῆς Τερουσαλήμ, ἐνταῦθα δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους κειμηλίοις ἦτο καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης, ἥτις ἐπὶ ἀρχιερέως Ἡλὶ κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Φιλισταίων καὶ ἀνακτηθεῖσα ὑπὸ Δαυΐδ, μετεκομίσθη ὡνχὶ πλέον εἰς Σιλώ, ἀλλ' εἰς τὴν Τερουσαλήμ γενομένην ἡδη πρωτεύουσαν τοῦ κράτους μέχρι τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων. Ἄλλ' ἡ Σιλὼ διετήρησε τινὰ σπουδαιότητα, καὶ τὰ νῦν σωζόμενα καὶ ἀνασκαπτόμενα ἐρείπια ἀνήκουσιν εἰς τοὺς χρόνους τούτους.

Ἄτυχῶς ἡ Σιλὼ δὲν ἔκειτο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἵνα ἐπισκεφθῶμεν τὰ ἐρείπια ταῦτα, ἀνήλιθομεν δὲ διὰ ἀτραπῶν τινῶν δρεινῶν εἰς τὴν κορυφὴν τῶν δρέων Ἐφραίμ, δόποθεν περὶ μεσημβρίαν κατήλθομεν εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Λίβνης. Ἡ κοιλάς αὖτη πλατυνομένη μεθίσταται εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Σαμάρειας.

Ἐνρισκόμενα ἡδη ἐν Σαμάρειᾳ.

Ἐπεται συνέχεια

Π. ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ

ΑΝΘΗ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΙ

Ο ΚΗΠΟΣ

"Ελα φίλε μου! ἀν θέλημα νὰ ἀπολαύσῃς τὴν ὅμορφια ἐνδὸς κήπου, ἔλα νὰ μὲ δῆς.

Ἡ καρδιά σου θὰ λησμονήσῃ κάθε λύπη της στὸ δροσερὸ ἀναφρίκιασμα τῆς αὔρας, ποὺ περιγραφεῖ πιστὴ πάντα στὰ σύδεντρα μονοπάτια μου, καὶ κάθε καῦμό της στὸ κύταγμα τῶν λουλουδιῶν, ποὺ μὲ ὠραῖα φορέματα καὶ ποὺ χαμογελοῦν κάτω ἀπὸ τὰ μισανογιγμένα πέταλά των. Ο καλὸς οὐρανὸς ποτίζει πλούσια τὰ δέντρα μου, τὰ δέντρα μου μὲ τοὺς γραμμένους κλάνους, τοὺς φορτωμένους ἀπὸ καρπούς, καὶ οἱ Πλειάδες, τὴν ὕρα ποὺ δὲ Ζέφυρος καϊδεύει μὲ τὰ δαχτύλια του τὸν καλαμιῶνα, ωρίζοντας μὲ τὸν πάλοχεριανὸν ἀπάνω μου κχυσάφι ἀναλυτὸ καὶ μαργαριταράκια συγγενεφένια. Καὶ θὰ δῆς ἀκόμα τὸ Ζέφυρο, κουρασμένον ἀπὸ τὸ παιγνίδι του, νὰ καϊδεύῃ τὰ γάργαρα νεράκια τῶν φεμάτων, ποὺ τρέχουν, θαρρεῖς, νὰ τὸν συναπαντήσουν, καὶ νὰ τάφινῃ καὶ αὐτὰ κατόπι, διὰ νὰ φιλήσῃ κεῖλη μὲ κεῖλη τὰ λούλουδά μου καὶ τὰ ἄνθη μου.

ΤΑΜΗΛΑ

"Ωραῖα, μὲ τὴ μοναδικὴ σας τὴ θωριά, καὶ γλυκὰ καὶ μοσχομύριστα μηλάκια, μὲ τὸ χαμογελό σας τὸ διπρόσωπο, τὸ κόκκινο καὶ τὸ κίτρινο, προσομοιάζετε τοὺς εὐτυχισμένους καὶ τοὺς δύστυχους ἀγαπητικούς. Τὸ χρῶμα σας, ἀπ' τὴ μιὰ μεριά, εἶναι χρῶμα τῆς ντροπῆς, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη χρῶμα τῆς ἀγάπης τῆς ἀπελπισμένης.

ΤΑΒΕΡΙΚΟΚΚΑ

Βερίκοκκα, πῶχετε ἀκόμα καὶ τὰ κουκούτσια σας νόστιμα, καὶ σὲ ποιὸν τάχα δὲν ἀρέστε;

Νέα ἀκόμα, εῖσθε ἄνθη δμοια μὲ ἄστρα, καὶ καρποὶ ὑστερα μεστωμένοι, μέσα στὰ φυλλώματα, στρογγυλοὶ καὶ δόλοχρουσοι, ἔχωροίζετε σὰ μικρούτσικοι ἥλιοι.

ΤΑΡΟΔΑΚΙΝΑ

"Ἐχομε τὰ μαγουλάκια μας σκεπασμένα μὲ χροῦδι γιὰ νὰ φυλαγόμαστε ἀπὸ τὸν κρῦνον ἀέρα καὶ ἀπὸ τὴν ἀψιὰ ζέστη.

Βελούδενια καὶ στρογγυλὰ καὶ κατακόκκινα, θαρρεῖ κανές καὶ κυλιστήκαμε μέσα σὲ παρθενικὸ αἷμα. Γλ' αὐτὸ εἶνε θαυμάσιοι οἱ χωματισμοί μας καὶ τὸ δέρμα μας τόσο λεπτοκαμωμένο.

Γέψιν μας, τὸ λοιπόν, δάγκασέ μας μ' ὅλα μαζὶ τὰ δόντια σου, ἀλλὰ πρόσεχε, καῦμένε, τὴ σιδεροφύλαχτη καρδιά μας μὴ τὴν γγίξης γιατὶ θὰ φαρμακωθῆ.

ΟΙΧΟΥΡΜΑΔΕΣ

Ἐλμαστε ἐμεῖς τὰ ιερὰ κορίτσια τῶν φοινικῶν, οἱ Βεδουΐνες μὲ τὸ μελαχροίνδο δέρμα. Μεγαλόνομε ἀκούοντας τὴν αὔρα ποὺ τραγούδει παιγνιδιάρα ἀνάμεσα στὰ μαλλιά μας. Ο πατέρας μας δὲ ἡλιος μᾶς μὲνέθρεψεν ἀπὸ μικρὲς μὲ τὸ φῶς του καὶ πολὺν καιρὸν βιζάειμε τὰ σεμνὰ στήθια τῆς μητέρας μας. Ο ἐλεύθερος λαὸς τῶν σκηνιτῶν, ποὺ δὲν γνωρίζει τὰ ἀπόσκεπτα τῶν πόλεων, μᾶς προτιμᾷ, καὶ διοικεῖται πανταχού τὸν οὐρανό την αὐταντική περιοχήν την αὐτού την αὐτού νὰ μηδεμία τοῦ μνήμα του ἀκόμα.

ΤΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟ

Κόρη εὐωδιασμένη, ἀλλὰ τόσο δειλὴ στὴν πρώτη σου νιότη, δταν ἀκόμα κρύβης τὴν κοκκινάδα τοῦ ωραῖον προσώπου στὰ μεταξένια πράσινα σκεπασμάτα σου — ὡς ἀσύγκριτο τριαντάφυλλο! — εἶσαι μέσα σ' ὅλα τὰ λουλούδια σὰν τὴ Σουλτάνα ἀνάμεσα στὴς σκλάβες της, σὰν τὸν ωραῖον Ἐμίρη τριγυρισμένον ἀπὸ τοὺς συμπολεμιστάδες του.

Στὸ εὐωδιασμένον ἀκροστέφανό σου κλείνεις τὸν αἰθέρα δλων τῶν ἀρωμάτων, ὡς ἔρωτεμένον τριαντάφυλλο! Τὰ πέταλά σου μισάνοιχτα μὲ τὸ φύσημα τῆς αὔρας, μοιάζουν

τὰ χεῖλη μιᾶς παρθενικῆς δημορφιᾶς, ποῦ βιάζεται νὰ δώσῃ ἔνα φύλημα στὸν ἀγαπημένο της, καὶ εἶσαι ἀκόμα ἀβρότερο στὴν ἀκμή σου καὶ στὴ φρεσκάδα σου ἀπὸ τὸ χνουδωτὸ μάγουλο ἐνὸς ἐφῆβου, καὶ πλειὸ ἐπιθυμητὸ ἀπὸ τὸ σταρταριστὸ στόμα πρωτοπάρθενης κόρης.

Τὸ αἷμα τὸ εὐγενικὸ ποῦ χρωματίζει τὴ σάρκα σου τὴν εὐτυχισμένη, σὲ προσομοιάζει μὲ τὴν αὐγὴ τὴ χρυσόφλεβη, μὲ τὸ ποτῆρι τὸ γεμάτο κρασί, μὲ ἀνθισμα τρυπινῶν ἀπάνω σ' ἔνα κλαδὶ σμαραγδένιο.

Ω ήδονικὸ τριαντάφυλλο, σκληρὸ στὸν ἀπροσέκτους ἐρωτευμένους, ποῦ σοῦ φέρονται βάναυσα, δίκαια τὸν τιμωρεῖς μὲ τὰ βέλη τῆς χρυσῆς σου φαρέτρας, ὅπως ἐπίσης, ὡς θαυμάσιο, ὡς χαριτωμένο, ἔρεις νὰ κρατῆς χαϊδευτικὰ τὸν προσεκτικούς, ποῦ νοιάθουν νὰ σ' ἐκτιμήσουν. Γ' αὐτοὺς ντύνεσαι πάντα θαυμάσιες χάρες, καὶ πάντα, χωρὶς νὰ τὸν κονχάσῃς ποτέ, μένεις γι' αὐτὸν τὸ πολυαγαπημένο τους λουλούδι.

ΠΡΟΣΠΕΡΟΣ Ο ΠΑΡΩΡΙΤΗΣ

,,Χίλιες καὶ Μία Νύχτες“. Κατὰ τὴν νέαν γαλλικὴν μετάφρασιν τοῦ Δος Μαρδρούς.

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΖΩΗ

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ: „Εἰς ἀναζήτησιν τῆς εὐτυχίας“ δρᾶμα εἰς πράξεις, ύπὸ Γεωργίου Τσονοπούλου.

Συλλογίζομαι, ὅχι χωρὶς κάποιαν μελαγχολίαν, σύστατα ἔργα θὰ φανοῦν, θὰ ἐπιτύχουν καὶ θὰ ἔκπνεύσουν ἡρέμα, ἔως νὰ ἔλθῃ τὸ ἔργον, τὸ δρᾶμα τὸν θαυμαστὸν ἀπὸ πνοὴν ἑπερτέραν, καὶ θὰ εἰσδύσῃ βαθέως εἰς τὰς ψυχάς, καὶ θὰ προσαλέσῃ θύελλαν ἐνθουσιασμοῦ.... Καθόλου δύσκολον, τὸ ἔργον αὐτὸν νὰ τὸ γράψῃ μίαν ἥμέραν δὲ ίδιος δικαίως: ἀλλά δρισμένως δὲν εἶνε τὸ «Εἰς ἀναζήτησιν τῆς εὐτυχίας». Όχι! αὐτὸν εἶνε διπλὸ τὸν ἀφανεῖς καὶ μαρτυρικοὺς ἀκείνους προδρόμους, τοὺς ἀξίους μόνον συμπαθείας. «Ἐνα δραματάκι ἀνθρωπινόν, τεχνικόν, καλογραμμένον, — ἀλλὰ τίποτε περισσότερον. Οὔτε ἵχνος ἀληθείας καὶ φυσικότητος. Ψυχὰ μόνον, εὐσυνείδητος καὶ σοφή ἀν θέλετε, περὶ τέχνησις. Ἐργον ἀνθρώπου, δὲ δρᾶμος δὲ: ἀντλεῖ ἀκόμη τὰς ἐμπνεύσεις του ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς. Κάτι συνθηματικὸν καὶ ἔξεζητημένον, τὸ δρᾶμον θὰ ἥτο ἀνυπόφορον, ἀν δὲν εἶχε κάποιαν ἔξωτερικὴν τέχνην, ἀν δὲν ἐμαρτύρει μίαν ὥραιάν προσπάθειαν, ἀν δὲν ἀπετέλει ως ἐκ τοῦ εἰδους του, μίαν σχετικὴν πρόοδον, καὶ ἀν δὲν μᾶς ἐπαρσου-

σίαζε τὸν συγγραφέα του ἀνώτερον ἀφ' ὅτι τὸν ἐγνωρίσαμεν ως τόρα. Πρόδρομος λοιπὸν τὸ «Εἰς ἀναζήτησιν τῆς εὐτυχίας». Πρόδρομος τοῦ συγχρόνου κοινωνικοῦ δράματος, τὸ δρᾶμα τὸν θριαμβεύει σήμερον εἰς ἄλλας σκηνάς, καὶ τὸ δρᾶμα τόσον καιρὸν τόρα ἀναμένει ή ίδική μας, ίκανοποιοῦσα τὸν πόθον της μὲ μεταφράσεις. Ἐχομεν σωρὸν ἀπὸ τραγῳδίας, ἰστορικὰ δράματα, εἰδύλλια ἀγροτικά, κωμῳδίας καὶ κωμειδύλλια. Μεταξὺ δὲν αὐτῶν, τὰ καλὰ ἔργα δὲν εἶνε διλύγα καὶ ἀς μήν εἰμεθα μεμφίμοιροι. Ἀλλὰ τὰ σύγχρονα κοινωνικὰ δράματα, — τὰ οἰκογενειακά, ὅπως ἐβαπτίσθησαν εἰς τὴν νεοελληνικήν, ἀμφιβάλλω ἀν εἶνε ἀκόμη δέκα. Τόρα, δοσον μεγάλην καὶ ἀν κάμωμεν τὴν ἀναλογίαν τῶν καλῶν ἀπέναντι τῶν κακῶν, πόσα θέλετε νὰ εἶνε καλὰ δὲ ποτὲ αὐτὰ τὰ δέκα; Θὰ ἐκπλαγῆτε ἀν ἀπαντήσω κανέν, οὔτε τὸ «Εἰς ἀναζήτησιν τῆς εὐτυχίας»;... Τί εἶνε δέκα καὶ εἴκοσι καὶ ἔκατόν, διὰ μίαν φιλολογίαν νέαν, η δρᾶμα τόρα προσπαθεῖ ἀνανοῖξῃ τὸν δρόμους της. Καὶ συλλογίζομαι πάλιν, πόσα, πόσα ἔργα πρέπει νὰ γραφοῦν, καὶ νὰ παρασταθοῦν, καὶ νὰ ἐκπνεύσουν ἡρέμα, χωρὶς ἀποδοκιμασίαν,

χωρὶς ἀγανάκτησιν, χωρὶς μαξιλάρωμα, μὲ διλύγα μόνον συμπαθῆ χειροκροτήματα, ἔως νὰ ἔλθῃ τὸ ἀριστούργημα, τὸ δρᾶμα πρόδροινά-ζουν, τὸ δρᾶμα περιμένομεν!...

‘Αλλ’ ἀς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ δρᾶμα τοῦ κ. Τσονοπούλου.

Εἰς τὴν πρώτην πρᾶξιν, ὁ Ιάκωβος καὶ ἡ Βικτωρία Μαράνου ἑορτάζουν τὴν εἰκοσαετήριδα τοῦ γάμου των. Ο Μαράνος εἶνε ίατρός, καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου, νομίζω, καὶ ενδίσκεται εἰς τὰ πρόδυνα μεγάλης ἐπιστημονικῆς ἀνακαλύψεως, διὰ τὴν δρᾶμαν ἐργάζεται νυχθυμερόν. Εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν στηρίζει ή ἀγάπη τῆς καλῆς καὶ ἡγαπημένης του συζύγου, τὴν δρᾶμαν λατρευτὴν. Εχουν καὶ μίαν λατρευτὴν θυγατέρα, τὴν Καίτην, η δρᾶμα τόρα θὰ κάμη τὴν ἐμφάνισιν της εἰς τὸν κόσμον. Εχουν καὶ δύο στενωτάτους οἰκογενειακοὺς φίλους, τὸν γέροντα μυθιστοριογράφον Περικλῆν Καλλιμάχην, (δὲν ἦσεύρω καὶ καλὰ ἀν εἶνε μυθιστοριογράφος, ἀλλ’ διπωσδήποτε γράφει καὶ φιλοσοφεῖ), καὶ τὸν νέον — δηγὶ τόσον νέον, ἀφοῦ ἀπέκτησε τὰς πρώτας λευκὰ τρίχας — Στέφανον Βάρδαν, ίατρόν, βοηθὸν τοῦ Μαράνου, μὲ πολλὴν ἀξίαν καὶ εὐρύτατον μέλλον. Φυσικά, τὸν ἀγαπᾶ ή Καίτη, ἀλλ’ ἐν ἀγνοίᾳ του. Οπωσδήποτε, η οἰκογένεια εἶνε εὐτυχής, καὶ θὰ ἀμέσως, εἰς τὴν στιγμήν, χωρὶς νὰ ἔρη καιρείση κανένα. Καὶ δὲ Βάρδας φεύγει, πρὸς μεγάλην λύπην τῆς Καίτης, η δρᾶμα, δταν τὸ ἀκούγυ, κράζει τὸν υπηρέτην διὰ νὰ ἀνακαλέσῃ τὸν νέον, ἀλλὰ τὸ μετανοεῖ ἐγκαίρως καὶ τὸν διατάσσει... νὰ εἴπῃ εἰς τὸν πατέρα της ὅτι τὸ τραπέζι εἶνε ἔτοιμον.

Ἡ τελευταία πρᾶξις διαδραματίζεται μετὰ ἔτος.

‘Απέπτη πλέον η εὐτυχία ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν Μαράνου. Ο κῆπος ἀντηχεῖ ἀπὸ στεναγμοὺς καὶ ἀπὸ θρήνους. Η κυρία Μαράνου κλαίει τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς της, τὴν συζυγικήν της χαράν ή Καίτη κλαίει τὸ καμένον της δνειρον. ἔνα ἔρωτα, ἀπὸ τὸν δρᾶμα τὴν ἔχωριζε διὰ παντὸς ή μητρικὴ ἀτιμία. Λιμένικος καὶ ἀγριος διὰ τὴν μίαν, τρυφερὸς καὶ παρήγορος διὰ τὴν ἄλλην, παραμένει δικαίωσοφος Καλλιμάχης. Ἀλλὰ δὲν τὰ γνωρίζει δικαίωσοφος Καλλιμάχης. Ἀλλὰ δὲν τὰ πάντα, καὶ η αὐλαία πίπτει.

‘Η δευτέρα πρᾶξις εἶνε ἀμεσος συνέχεια τῆς πρώτης. Η Καίτη καὶ δικαίωσοφος δὲν ξητοῦν ἔξηγήσεις, καὶ εἶνε πεπεισμένοι ὅτι πρὸ πολλοῦ δικαίωσοφος εἶνε ἔρωτης τῆς κυρίας Μαράνου. Γενικὴ κατήφεια, καὶ ἀμπιχανία, καὶ δάκρυα καταπνιγόμενα, διότι ὁ γέρων ίατρὸς ἐργάζεται εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον, καὶ θὰ εἰσέλθῃ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν.... Καὶ νά τοις μετ' ὀλίγον, φαιδρότατος, εὐτυχέστατος, ἀπορῶν μόνον διὰ τὴν βουβαμάραν καὶ τὴν μελαγχολίαν, καὶ κινῶν μὲ τὴν ἀγνοιάν του,

νειαν, τὴν δποίαν ἔβλεπεν ἀπὸ καιροῦ τόσον δυστυχῆ, — χωρὶς νὰ ἡξεύῃ διατί, — ἀποφασίζει νὰ ὑπανδρεύσῃ ἀμέσως τὴν Καίτην, καὶ τῆς προτείνει ὡς σύζυγον τὸν Στέφανον. Ἀπὸ τὸν τρόπον, μὲ τὸν δποῖον γίνεται δεκτὴ ἡ πρότασίς του, μαντεύει δτι κάτι ἀπαίσιον συμβάνει, τοῦ ἔρχεται μία προσβολὴ τοῦ καρδιακοῦ νοσήματος, ἀπὸ τὸ δποῖον ἔπαισχε, καὶ πίπτει νεκρός. Τὴν στιγμὴν ἔκεινην καταφθάνει καὶ ὁ Στέφανος, ὁ ἑκούσιος ἔξοριστος, κατόπιν τηλεγραφήματος, τὸ δποῖον τῷ εἶχε στεῦλη ὁ ἐπίδοξος πενθερός του. 'Αλλ' εἶνε ἀργά...

Μόνον ἀπὸ τὴν ὑπόθεσιν, ἐννοεῖ κανεὶς δτι τὸ δρᾶμα τοῦ κ. Τσοκοπούλου δὲν εἶνε τόσῳ πρωτότυπον, μιλονότι δὲν φαίνεται τετριμένον, δτι δὲν εἶνε ἀθηναϊκόν, μιλονότι ἡ σκηνὴ του ὑπόκειται εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ δτι δὲν εἶνε ἀνθρώπινον, — ὑπάρχει, βλέπετε, διαφορὰ μεταξὺ ἀνθρώπινοῦ καὶ ἀνθρώπινου — μιλονότι διασώζει τὰ ψυχολογικὰ προσκήματα. Δὲν πιστεύω νὰ συνήντησεν ὁ συγγραφεὺς εἰς τὰς Ἀθήνας πολλοὺς ἔργατας μεγάλων ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων, δπως ὁ Μαράνος, οὗτε πολλοὺς γηραιοὺς μυθιστοριογράφους καὶ φιλοσόφους, δπως ὁ Καλλιμάχης. 'Αλλ' οὔτε εἰς τὰς Ἀθήνας, οὔτε πουθενὰ θὰ συνήντησε, πιστεύω, ἀνθρώπινος, οἱ δποῖοι νὰ διατηροῦν ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη τὸν ἔρωτά των καὶ νὰ τὸν ἔξιμολογοῦνται δταν ἡ ἐκλεκτὴ τῆς καρδίας ἔρθταζη τοὺς ἀργυροῦς της γάμους μὲ ἄλλον.

Τοῦτο σημαίνει, δπως εἶπα εἰς τὴν ἀρχήν, δτι δ κ. Τσοκόπουλος δὲν ἐνεπεύσθη ἀπὸ τὴν περιουσιαλούσαν ζωὴν, καὶ δτι τὸ δρᾶμα του δὲν εἶνε ἔργον εἰλικρινές, εὐσυνειδήτου παρατηρήσεως. 'Εν γένει οἱ ἀνθρωποί του εἶνε ψευδεῖς καὶ ἀψυχολόγητοι, νευρόσπαστα κινούμενα ὅχι κατὰ τὸν νόμους τῆς ζωῆς, ἀλλὰ κατὰ τὰς δρέξεις τοῦ συγγραφέως. Ἡ ὑπόθεσίς του ἀκόμη, δὲν ἔχει τίποτε τὸ ἰδιαίτερον, τὸ δποῖον νὰ δικαιολογῇ ἐπαρκῶς τὸν τίτλον «εἰς ὀναζήτησιν τῆς εὐτυχίας». νομίζω δτι κάθε δρᾶμα ἡμποροῦσε νὰ λάβῃ αὐτὸν τὸν τίτλον, ἀν δὲν εἶχεν ἄλλον εἰδικώτερον. 'Αλλ' δπως εἶνε καλογραμμένον, μὲ χροιὰν φυσικότητος εἰς τὸν διάλογον, μὲ ἀρκετὴν εὐφυΐαν, μ' εὐτυχῆ σκηνικὰ εὐρήματα ἐδῶ-κ' ἔκει, μὲ συμμετρίαν καὶ λιτότητα, μὲ ἀμεμπτον σχεδὸν δραματικὴν οἰκονομίαν, τὸ ἔργον ἐφάνη ὑποφερτὸν καὶ δὲν ἔκαμε κακὴν ἐντύπωσιν. Δὲν εἰμπορῶ νὰ εἶπω δτι ἐπέτυχεν, ἀλλ' οὔτε καὶ δτι ἀπέτυχε. Καὶ δταν λάβῃ τις ὑπὲρ δψει τὰ προτερήματά του, καὶ δταν ἐνθυμηθῇ δτι εἶνε τὸ πρώτον δραματικὸν ἔργον τοῦ κ. Τσοκοπούλου, εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ συμπεράνῃ, δτι ὁ συγγραφεὺς του ὑπόσχεται πολλά.

Οσον διὰ τὴν παράστασιν, δμολογῶ δτι ἔκτὸς τῆς σκηνογραφίας τοῦ κήπου, τίποτε ἄλλο δὲν ἔθαμέμασα. Ωρισμένως, τὸ ἔργον ἦτο πολὺ ἀνώτερον καὶ λεπτότερον ἀπὸ τὴν ἥθοποιάν, ἡ δποία δὲν συνετέλεσε καθόλου εἰς τὸ νάναδεξῆ τὴν ἀξίαν του.

Γρ. Ζ.

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

ΤΑ ΠΑΤΡΙΑ. Ο Σύλλογος τῶν πατρίων κάμνει ἐν ἡρωϊκώτατον ἔργον. Μοιράζει τὴν ἐφημερίδα του δωρεάν. Συλλαμβάνεσαι καθ' ὅδόν, ζητεῖται ἡ διεύθυνσίς σου, τὴν δίδεις, καὶ τὴν ἐπομένην εἰς τὸ σπίτι σου ἀναγινώσκεις τὰ «Πάτρια». Ο τίτλος τῆς ἐφημερίδος σου δίδει νὰ ἐννοήσῃς δτι πρόκειται περὶ δργάνου τοῦ συλλόγου τῶν «Πατρίων», πρᾶγμα τὸ δποῖον δὲν ἐννοεῖς ἀπὸ τὸ περιεχόμενον. Εἶνε δὲ καὶ βέβαιον δτι τὸ περιεχόμενον δὲν σὲ κάμνει σοφώτερον. Λέγεται δτι τὰ «Πάτρια» ταξιδεύουν καὶ ἐκφοροῦνται σωρθδὸν εἰς τὰ χωριά, διὰ νὰ φωτισθοῦν οἱ Ἑλληνες. «Ἐνας κουμπάρος μου τὸν δποῖον ἔχω εἰς τὴν Ἀττικήν, μὲ εἰδοποίησεν δτι δὲν ἐφωτίσθη. 'Εξήτησεν ἀπὸ τὸν συμβολαιογράφον τοῦ τόπου νὰ τοῦ ἔξηγήσῃ τί ἐννοεῖ ἡ ἐφημερίς, ἀλλ' δ συμβολαιογράφος ἔξήτησε λεξικόν. Τὸ γεγονός τὸ καταγγέλλω εἰς τὸν Σύλλογον τῶν «Πατρίων», διότι πιθανὸν νὰ μὴ πταίῃ δ συμβολαιογράφος.

Φαίνεται ἐν τούτοις δτι καὶ ἔγὼ δ δποῖος ἔχω μάθει ὀλίγα γράμματα, δὲν εἶμαι ἀκόμη προητοιμασμένος διὰ τόσον σοφὴν ἐφημερίδα. Καὶ ἔκεινος δ δποῖος ἔπρεπε νὰ φωτισθῇ — ἀλλοίμονον — ἥμουν ἔγὼ καὶ οἱ δμοίοι μου. Εἰς τὰ «Πάτρια», λόγου χάριν, ἔξήτησα νὰ διαβάσω μίαν ἔριμην τοῦ εὐαγγελίου, τὴν δποίαν δὲν ἀκούω εἰς τὰς ἐκκλησίας. Ἐδιάβασα δμως ἔκεινην τὴν δποίαν εἰχα ἀκούσει πρὸ δλίγον καὶ πρὸ ἔτῶν πολλῶν, τὴν δποίαν ἀκούω πάντοτε, καὶ τὴν δποίαν πάντοτε δὲν καταλαμβάνω. Εἰχα καὶ μίαν ἄλλην ἀξίωσιν νὰ ἐννοήσω τί εἶνε Πάτρια. 'Ιδοὺ δὲ τί ἐκατάλαβα ἀπὸ τὴν δμώνυμον ἐφημερίδα. "Οτι Πάτρια εἶνε... «πάτρια». 'Αλλ' αὐτὸ τὸ ἔξενδρα καὶ ἀπὸ πρὸν.

'Εὰν τὰ πάτρια δὲν εἶνε τίποτε βαθύτερον, ἀλλ' εἶνε ἔκεινο τὸ δποῖον εἶχομεν πρὸν καὶ πρέπει νὰ τὸ ἔχωμεν καὶ σήμερον, ἐὰν καὶ δ σύλλογος τῶν Πατρίων δὲν ἔχει ἐννοήσει ἀκόμη τὸν τίτλον του, ἀλλοίμονον εἰς τὰ πάτρια καὶ ἀλλοίμονον καὶ εἰς ἡμᾶς. Διὰ τοῦτο ἔχω μίαν ἐπιθυμίαν, τὴν εἰλικρίνειαν τῆς δ-

ποίας δὲν πιστεύω νὰ μοῦ ἀμφισβητήσῃ κανείς. Τὴν ἐπιθυμίαν νὰ συστηθῇ ἔνας νέος σύλλογος τῶν Πατρίων, δ δποῖος νὰ κάμη δλίγην διδασκαλίαν εἰς τὸν σημερινὸν δμώνυμον σύλλογον.

Δὲν θέλω νὰ εἶπω δτι οἱ Πάτριοι δὲν ἐννοοῦν τί θέλουν. Θέλω νὰ εἶπω ἀπλῶς δτι δὲν εἰμπορῶ νὰ ἐφαρμόσουν ἐκεῖνο ποῦ θέλουν. "Αν ἔχουν σκοπὸν νὰ μᾶς στρέψουν ἀπλῶς πρὸς τὰ παλαιά, δ κόπος των εἶνε περιεχόμενον. Δὲν δὲ καὶ βέβαιον δτι τὸ περιεχόμενον δὲν σὲ κάμνει σοφώτερον. Λέγεται δτι τὰ «Πάτρια» ταξιδεύουν καὶ ἐκφοροῦνται σωρθδὸν εἰς τὰ χωριά, διὰ νὰ φωτισθοῦν οἱ Ἑλληνες. "Ἐνας κουμπάρος μου τὸν δποῖον ἔχω εἰς τὴν Ἀττικήν, μὲ εἰδοποίησεν δτι δὲν ἐφωτίσθη. 'Εξήτησεν ἀπὸ τὸν συμβολαιογράφον τοῦ τόπου νὰ τοῦ ἔξηγήσῃ τί ἐννοεῖ ἡ ἐφημερίς, ἀλλ' δ συμβολαιογράφος ἔξήτησε λεξικόν. Τὸ γεγονός τὸ καταγγέλλω εἰς τὸν Σύλλογον τῶν «Πατρίων», διότι πιθανὸν νὰ μὴ πταίῃ δ συμβολαιογράφος.

"Ο σύλλογος τῶν Πατρίων συνεδριάζων τὸ 19 2 καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ εἰκοστοῦ αἰώνος, διακηρύττει δτι, παρὰ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης φεύδη, δ ἐλλινικὴ γλῶσσα δὲν ὑπέστη καμίαν μεταβολὴν ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου καὶ ἐντεῦθεν, μιλονότι καὶ αὐτὸς δ σύλλογος τῶν Πατρίων γράφει εἰς γλῶσσαν εἰς τὴν δποίαν δὲν ἔγραφε χθές, διαψεύδει τὴν ίστορίαν δτι δποία ἀναφέρει κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους γιγαντώδεις ἀγγώνας μεταξὺ τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς κοινῆς καὶ βυζαντινῆς γλώσσης, κάμνει τὸν κοντὸν ἀπέναντι τῆς σημερινῆς γλωσσικῆς ἔξελιξεως, παρακαλεῖ δὲ τοὺς συμπολίτας νὰ κάμουν καὶ αὐτοὶ τὸν κοντὸν χάριν τῶν Πατρίων, καὶ ἀπαγορεύει διὰ τὸν παρόντος Φετφᾶ εἰς τοὺς "Ἑλληνας, νὰ σκεφθῶσι διαφορετικὰ ἀπὸ δ τι ἐσκέπτοντο χθές, δ νὰ αἰσθανθῶσιν ἐκεῖνο τὸ δποῖον δὲν συμβιβάζεται πρὸς τοὺς τύπους καὶ πρὸς τὴν γραφειοχρατίαν".

'Εγένετο ἐν Ἀθήναις, τῇ... κτλ.

'Ο ιραδὲς αὐτὸς τῶν ἀξιούμων ἀνδρῶν τῆς γῆς τοῦ Βύζαντος τῶν συνελθόντων εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Πανεπιστημίου, τὴν κοιτίδα τῶν

Λασσανείων διαγωνισμῶν, δεικνύει τὰς ιδέας των διὰ τὰ πάτραια.

Ήτο τόσον χρήσιμος ἔνας σύλλογος ὑπὲρ τῶν Πατρίων! Ποῖος τὸ ἀρνεῖται; Ἐλλ' ἔγεινεν ἐν λάθος. Ἐνομίσθη ὅτι τὸν συνασπισμὸν αὐτὸν πρέπει νὰ τὸν ἀποτελέσουν καὶ ἀνδρες Πάτριοι, δηλαδὴ ἀνθρώποι ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ 62. Ὡς προσόντα ἐτέθησαν τὰ ματογυάλια, τὸ μούς, τὸ σπαλέττο, ἡ βακτηρία καὶ τὸ γῆρας — ἐννοοῦμεν τὸ γῆρας τῆς σκέψης. Ἐνῷ ἡ ἐπανάστασις τὴν ὁποίαν προϋποθέτει ἔνας ἄγρων

πρὸς μόρφωσιν ἐθνικοῦ χαρακτῆρος, σημαίνει μίαν νεότητα μὲ τοὺς ἴσχυροτέρους σφυγμοὺς τῆς ζωῆς. Ὁ ἔστι, ἀνθρώπων οἱ δρόποι νὰ ἐρμηνεύσουν τὸ εὐαγγέλιον, δχι ὡς ἱεροκήρυκες, νὰ διμιλήσουν διὰ τὸν ἐθνισμὸν δχι ὡς ἀρθρογράφοι, νὰ διδάξουν δχι ὡς γυμνασιάρχαι, καὶ νὰ γράψουν δχι ὡς γραφειοκράται.

Ἄλλως ἡ παλαιομανία ἀπλῶς, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ σύλλογος τῶν Πατρίων, δὲν εἶνε δύσκολον προτέρημα. Τὴν ἔχουν καὶ οἱ συλλέκται γραμματοσήμων.

ΧΑΡΗΣ ΗΜΕΡΙΝΟΣ

Κεφαλάρι Κηφισιας ὑπὸ M. Βελονδίου.

Ἐκ τοῦ Φωτογραφικοῦ Διαγωνισμοῦ τῶν „Παναθηναίων“.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΜΠΕΛΕΤ(ΗΣ)

Αἱ Ἀθῆναι τὸν εἶδαν καὶ δὲν τὸν εἶδαν, τὸν ἥκουσαν καὶ δὲν τὸν ἥκουσαν. Ἡλθε καὶ ἀπῆλθε σχεδὸν ἀπαρατήρητος. Ἀπὸ τὸ Λονδίνον καὶ πάλιν εἰς Λονδίνον. Αἱ ἐφημερίδες δὲν εὑρήκαν μίαν θέσιν μεταξὺ τῶν μαρτύρων τῆς δίκης Καρτάλη καὶ τῶν τενόρων τῶν ὑπαιθρίων θεάτρων διὰ νὰ τὸν κάμουν... ἀγνοιστὸν — ἐλλειψις ἵσως τοῦ ίδιου, δοτὶς δὲν ἔφερε μαζῆ μὲ τὰς ἀποσκευὰς του καὶ κανέν τοκιώδεις μεταξὺ, δπως συνειδήσουν δόλοι οἱ περιηγούμενοι τὴν Ανατολήν μεγάλοι ἀνδρες. Ἡ Μουσικὴ Ἐταιρεία τοῦ ἥντοις τὰς αἰθούσας της, δχι δμως, δπως ὑποστηρίζουν μερικοί, καὶ τὴν καρδιὰν της — μίαν καρδιὰν ἡ ὅποιας εἶγε δοθῆ τὰς ἡμέρας ἔκεινας εἰς ἔνα ξένον. Μὲ δύν λέξεις ὁ εὐτυχῆς αὐτὸς ἀνθρώπως κατώρθωσε νὰ μείνῃ ἀστιλος ἀπὸ τὴν ἀθηναϊκὴν δόξαν.

Τὰ «Παναθήναια» ἐσκέφθησαν νὰ τὸν ἐκδικηθοῦν διὰ τὸ κατόρθωμά του, καὶ μοῦ ἀνένθεσαν τὴν ἐπέλεσιν τοῦ σχεδίου εἰς τὴν στήλην αὐτῆν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν περνοῦν δόλοι οἱ ἀνθρώποι τῆς ἡμέρας. Τὰ μέσα ἀφέθησαν εἰς τὴν ἐκλογῆν μου. Καὶ ἔξελεξα μετὰ πολλὰς ταλαντεύσεις τὴν μέθοδον τοῦ κινηματογράφου. Ὁ παράδοξος αὐτὸς μουσικὸς μὲ τὴν ὡραίαν κεφαλήν, τὸ ὡραῖον παρόν καὶ τὸ ὡριούτερον μελλόν, δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ παρουσιασθῇ μὲ κανέν ἄλλον, δην ὑπάρχει διόπτρος νὰ παρουσιασθῇ μὲ κανέν ἄλλον τεχνικὸν μέσον. Εἶνε ὁ κινούμενος ἀνθρώπως, ὁ ἀνθρώπως ὁ τρέχων χωρὶς ἀνάπτωσιν ὁπίσω ἀπὸ τὸ ίδιαν καὶ δπίσω ἀπὸ τὴν δόξαν. Εάν τὸν περιμένετε νὰ σταματήσῃ, θὰ περιμένετε καὶ θὰ περιμένωμεν πολὺ...

Δύο λέξεις καὶ ἀνοίγω τὸν κινηματογράφον. «Οταν ἐγεννήθη τὸ παιδί αὐτό, εἰς τὸ σῆμα του ἐχόρευαν, χωρὶς ἄλλο, ὅλα τὰ αἱμοσφραίρια του. Ἐγεννήθη μέσα εἰς τὴν μουσικήν. Ὁ πάππος του μουσικός, διευθύνων τὴν δραχήστραν τῆς Σκάλας τοῦ Μίλανου, ὁ πατέρας του μουσικός, οἱ ἀδελφοί του — ἔνας ἀπ' αὐτοὺς ὁ ἀγαπητὸς συγεργάτης τῶν «Παναθηναίων» — αἱ ἀδελφαὶ του, ἀνιόντες καὶ κατιόντες λαμπελέτ, δόλοι μου-

σικοί! Μία οἰκογένεια, ἡ ὁποία ἔχει τὴν μουσικήν δπως ἄλλαι οἰκογένειαι ἔχουν τοὺς ὁρματισμούς των ἡ τὴν ἀρθρίτιδα. Καὶ τώρα ἀνοίγει ὁ κινηματογράφος;

Ἐνα πρώτη φράντα ἀπὸ τὴν Νεάπολιν, δπου ἔκαμε τὰς μουσικὰς του σπουδάς, εἰς τὸν Πειραιᾶ. Μόλις πατεῖ τὸ ποδάρι του εἰς τὴν προκυμαίαν, ἡ φιλήσυχος αὐτὴ πόλις ἀρχίζει νὰ χροπηδᾷ. Τὸ δαιμόνιον τῆς μουσικῆς ἀρχίζει νὰ κεντᾷ τὰ νεῦρα τῶν ἀγαθῶν Πειραιῶν, τὰ μουσικά σωματεῖα ἔφυτρώνουν ὡς ἀμαντῖται, αἱ συναυλίαι ταράσσουν τοὺς μακαριοτάτους ὑπνους, οἱ λάρυγγες ὅλοι ἔξυπνον καὶ τὰ τραγουδάκια τὰ ὅποια μελοποιεῖ μὲ ἐν ἀσυνειθιστὸν πύθος ὁ νεαρὸς συνθέτης, τρέχουν εἰς τοὺς δρόμους. Καὶ τρέχει καὶ ὁ νεαρός συνθέτης, τρέχει ἀδιακόπως, τρέχει χωρὶς ἀνατονοήν, ὡς νὰ κυνηγᾶ κάτι τι. Τί κυνηγᾶ δὲν ἔχειρει οὔτε ὁ ίδιος. Ἄρκει ὅτι κινεῖται. Κινεῖται μὲ τὰς κεῖρας, μὲ τοὺς πόδας, μὲ τὴν κεφαλὴν καὶ μὲ τὴν καρδίαν, δπίσω ἀπὸ τὰς γυναικας, δπίσω ἀπὸ τοὺς ἥχους, δπίσω ἀπὸ τὰ σχέδια, δπίσω ἀπὸ τὰς ἐπιχειρήσεις, μὴ βλέπων σχεδὸν γύρω του. «Ἀλλοι τὸν λέγουν ἀγρηρημένον καὶ ἄλλοι ἐρωτευμένον. Εἶνε ἀπὸ δόλα. Ὁ Πειραιεὺς δὲν τὸν χωρεῖ. Αφίνει δύο-τρία-τέσσαρα μουσικά σωματεῖα ὀπίσω του, ἀφίνει ἔνα σωρὸν ἀνθρώπωπον κουρδίσμενον μὲ τὴν μουσικήν, δημιουργεῖ εἰς τὰς Ἀθῆνας τὸν Ὀμιλον Φιλομούσων, ταξειδεύει μὲ δόλους αὐτοὺς περιφέρων τὰς μουσικὰς του ἐπιτυχίας, ἐπανέρχεται καὶ πάλιν φεύγει. Δὲν τὸν χωροῦν οὔτε αἱ Ἀθῆναι. Σταματᾷ εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ή ίδια Ιστορία. Μία ἀγγλικὴ οἰκογένεια ἐνθουσιάζεται μαζὶ του, τὸν προσκαλεῖ νὰ περάσῃ διάγονον εἰς τὸ Λονδίνον. Εἰς τὸ Λονδίνον, διατί δχι; Παρατεῖ μίαν λαμπρὰν θέσιν, καὶ αἱ ἀποσκευαὶ δένονται. Περνᾷ ἀπὸ τὴν Νεάπολιν καὶ λησμονεῖ τὰς ἀποσκευαὶς του. Φθάνει εἰς τὸ Λονδίνον μὲ τὸ σακάκι του καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν του. Περιμένει ἔνα μῆνα τὰς ἀποσκευαὶς του, χωρὶς νὰ φθάνουν, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ γοῦ ἀγγλικά, καί μέσος εἰς τὸν λαβύρινθον τῆς μεγαλοπόλεως, γράφει εἰς τὸν συγγενεῖς του γράμματα ἀρχίζοντα μὲ ἀπελπισίας καὶ τελείωντα μὲ ἐνθουσιασμόν. Καὶ ἀποφασίζει νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὸ Λονδίνον, χωρὶς νὰ φροντίζῃ διώ τὴν αἰρόν, δπως τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, μὲ μιάν πίστην καταπληκτικήν εἰς τὸν Θεὸν τῆς Μουσικῆς. Καὶ ὁ καλὸς αὐτὸς θεός δὲν τὸν ἐγκαταλείπει. Συνθέτει τὴν λειτουργίαν τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλληνικῆς κοινότητος. Τὸ ἔργον του τίθεται ὑπὸ τὴν βάσανον Ἀγγλων κριτικῶν καὶ οἱ ψυχοὶ αὐτοὶ ἀνθρώποι διόρχευον τὸ χέρι. Δὲν ἔχειστε περισσότερον. Ή θέσις του ἐδημιουργήθη. Ζῇ τώρα εἰς τὸ Λονδίνον καὶ τρέχει, πάντοτε τρέχει δπίσω ἀπὸ τοὺς ἥχους, τὰ δνειρά, τὰ σχέδια, τὰς γυναικας. Ἀφημένος καὶ ἐρωτευμένος. Αἱ ἐπιτυχίαι του τρέχουν μὲ τὴν ίδιαν ταχύτητα. Τὰ ἔργα του ἀποκτοῦν μὲ εύκολιαν τὴν ἀγγλικήν ὑπηρκότητα. Τί ἀλλο θέλει; Τὰ καλλιτεροί θέτου τοῦ Λονδίνου, τοῦ ἀνοίγουν τὰς θύρας τοῖς θεοῖς. Η ψυχὴ ἀγγλικὴ κριτική τὸν καλομεταγειρίζεται. Τὰ κωμικά του μελοδράματα, εἰδος εἰδολίλιαν, παλλομένων ἀπὸ ἀνατολικήν ἥδυπαθειαν, αἱ παρεμβόλιμοι συνθέσεις του καὶ αἱ ὑποχρούσεις του εἰς μεριά δράματα, αἱ ρειβωδίαι του, πλήττουν εὐχαρίστως τὰ ἀγγλικά ώτα. Τὸ «Γιασμά», ὁ «Χορὸς τῶν Σκιῶν»,

τῶν πρὸς μελοποίησιν τεμαχίων. Ὁ Μασσενέ ἐφαίνετο δὲ λίγον προσέχων καὶ καθ' ὅλην τὴν διάοκειαν τοῦ γεύματος ἀφηγοῦμένος, οὗτε λέξιν ἐπόρφεοε. Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια ὅποτε ἡ ὄμιλία εἰχε στραφῆ εἰς ἄλλα ἀντικείμενα, σιγά σιγά, καὶ σχεδὸν χωρὶς νά τὸν ἐννοήσουν, διευθύνεται πρὸς τὴν ἀλλήν αἴθουσαν ὅπου ἦτο τὸ πιάνο, ἵνα παλαιὸν ἔσχαρβαλομένον. Κλειγμέλ, κρούει δύνο τρεῖς συγχρόδιας καὶ ἀρχίζει νά ψάλλῃ μὲ τὴν γνωστὴν βαριτὰν φωνὴν του

Ah, Ah! Théodora!

Ah, Ah! Théodora!

καὶ κατόπιν χωρὶς νά σταματήσῃ, τὸ θριαμβευτικὸν ἀσμα καὶ τὸν ὑμεῖν τῶν τεθρεώτων. Εἶχε συνθέσει τὴν μουσικὴν διαρκοῦντος τοῦ γεύματος.

— Ἐξοχα, θαυμάσα! ἀναφωνοῦν ἐνθουσιασμένοι οἱ δύο του συνδαιτιμόνες.

— Εἶναι δὲ, τι ὀνειρεύομεν, κραυγάζει δὲ Σαρδοῦ.

Τὴν ἐπαύριον τὸ μικρὸν μερολόγιον τοῦ Ἀγγλικοῦ Καρφενίου τελείως ἐνωργανωμένον παρεδίδετο πρὸς μελέτην.

Fa Diesis

EIKASTIKAI TEXNAI

ΤΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ γερμανικὸν περιοδικὸν τελευταῖα τὸν τεχνὴ διὸλους ἀφιερώνει εἰς ἓν ἀπὸ τὰ τελευταῖα τὸν τεχνὴ ἀρδθόντων εἰς τὸν Νικόλαον Γύζην. Εἶναι ἀρκετά χαρακτηριστικόν, λέγει, ὅτι τὸ ἔμβλημα τῶν διεύθυντος Ἐκθέσεων τοῦ Μονάχου εἶναι ἔργον ἴδιον του, μολονότι ὁ Γύζης ἥτον ἀπομονωμένος μὲ τὴν ἔξαιρετον τέχνην του, ἡ ὅποια τίποτε τὸ κοινὸν δὲν εἶχε μὲ τὴν Σχολὴν τοῦ Μονάχου καὶ μὲ τὴν παρ' ἀντῆς ἀντίληψιν τῆς ἀλληγορίας. Ἄλλ' ἐνεκεν αὐτῆς ἀκριβῶς τῆς λεπτότητος καὶ τῆς εἰνεγένειας τοῦ ἰδεαλισμοῦ του, ἥτις ἐνείχε τὴν καθαρότητα τοῦ κυριστάλλου, ἔξελεγον τὸν Ἑλληνα ζωγράφον, διάκις ἐπρόκειτο περὶ περιφανοῦς διακοσμητικοῦ ἔργου.

Ἐκεῖνος ὅστις, ἔνων, τόσον ὀλίγον ἐπεξήγησε τὴν ἐπίδειξην καὶ τὸν θόρυβον, ἔλαβε μετὰ τὴν θάνατον τὰ τρανότατα δείγματα εὐγνωμοσύνης καὶ τιμῆς.

ΜΗΜΕΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΙΣΜΑΡΚ. Η πόλις τοῦ Ἀμβούργου εἶχεν ἀποφασίσει τὴν ἀνέγερσιν μεγαλοπετοῦς μνημείου εἰς τὸν σιδηροδίνην καγκελάριον. Πρὸς τοῦτο ἐπρόχυριξε διαγωνισμὸν εἰς τὸν ὅποιον ἔλαβον μέρος πέλον τὸν 240 καλλιτεχνῶν. Ἐσχάτως ἐδημιουρέσθη ἡ κοίσις τῆς ἔλλανοδίκου ἐπιτροπῆς δι' ἣς ἐβραβεύθη τὸ ἔργον τῶν κ. κ. H. Lederer γλύπτου καὶ E. Schaudt ἀρχιτέκτονος. Φανταζόμενα πόσον δύσκολος ἦτο ἡ θέσις τῆς ἐπιτροπῆς μεταξὺ τοσούτων προσλασμάτων νά δικαΐων δικαίωσης.

Τὸ γλυπτικὸν ἔργον τῶν κ. κ. Lederer καὶ Schaudt ἀπλοῦν ἐν τῷ συνόλῳ χαρακτηρίζει τὸ βαρὺ γερμανικὸν πνεῦμα διὰ τῆς ἐπιβλητικότητος τῶν προτοτύπων γραμμῶν του. Ο σιδηροδίνης καγκελάριος ἐπέρσπετε τὴν ἰδέαν τοῦ ἀμεταβλήτου διὰ τῆς σιδηρᾶς περιβολῆς του ἀπλουστάτης καὶ ἐμπτευμένης.

Μεταξὺ τῶν δύο γερμανικῶν ἀρτῶν διερχούντων γιγάντιος ὁ ἰδρυτής μιᾶς αὐτοκρατορίας τὴν ὅποιαν ἐδραίωσεν ἡ δύναμις τῆς ἰσχύος του.

Ολίγιστα ἔργα ἀντάξια τοῦ μεγαλοπετοῦς τούτου μνημείου ἔχει νά ἐπιδειξῇ ἡ γερμανικὴ γλυπτική.

PINAKIAE

Η ΘΕΛΗΣΕ ποτὲ Γάλλος συγγραφεύς, κατὰ τὸ 1874, ήταν δοκιμάση τὴν ίκανότητα τοῦ ταχυδομείου. Ἐπέγραψε λοιπὸν μίαν ἐπιστολήν: « Πρὸς τὸν συγγραφέα τοῦ μυθιστορήματος ἡ Κυρία Μποβαρί, εἰς Παρισίους. » Ο ταχυδομικός ὑπάλληλος ἔγραψεν ἐπ'

τοῦ φακέλου μὲ κόκκινον μελάνι: Νὰ σταλῇ πρὸς τὸν κληρονόμον τοῦ Θεοφίλου Γκωτιέ, εἰς Νελι. Ἐκεῖ βεβαίως ὁ γοαμπατοκομιστής ἔλαβε τὰς δεούσας ὁδηγίας, διότι φιλοθεῖσα εἰς τὸ κιβώτιον τὴν 4 Τανούαριστον 2 μ. μ. ἡ αἰνιγματώδης ἐπιστολή, ἐπεδόθη τὴν μεθεπομένην 5 μ. μ. εἰς τὸν Γουσταύον Φλωμπέρ.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Εἰς τὸ τεῦχος τοῦτο δημοσιεύμεν τὴν εἰκόνα τοῦ φιλέλληνος Ἐϋνάρδου, τοῦ πρώτου πρὸς σύστασιν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, ὅπως εἰς τὸ δημοσιευθέν ἥδη ἀπόσπασμα τοῦ κ. Βαλαωρίτου ἀναφέρεται. Τὴν εἰκόνα μᾶς παρεχόησεν εὐμενῆς δ. κ. I. Βαλαωρίτης.

Τὴν παρελθόντα ἔβδομάδα ἔληξεν ἡ χειμερινὴ πεοίδος τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου μὲ τὸ μονόπρακτον δράμα τοῦ κ. I. Πολέμη τὸ « Όνειρον καὶ τρεῖς γνωστάς κωμῳδίας τοῦ κ. N. I. Λάσπαρη « Ύπο Έχεμύθειαν » « Ή Εξ Ἀδου Παραγγελία » καὶ τὸ Κοκαλάκι τῆς Νυχτερίδας ».

Η εἰκόνων τοῦ Χατζῆ Καραντάνη, τὴν ὅποιαν ἐδημοσιεύσαμε εἰς τὸ τελευταῖον τεῦχος τῶν « Παναθηναϊών » ἔληγμη ἀπὸ ἔργον Γάλλου περιηγητοῦ, ἐπιτρέψθεντος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὴν Κονσταντινούπολιν.

« Ή Νέα Σκηνὴ » θά δώσῃ παραστάσεις κατὰ τὴν θεοτίνην περίοδον εἰς τὸ ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς Ομονοίας θέατρον, διασκευαζόμενον καταλλήλως. Τὸ ἕδησον θέατρον θὰ χρησιμεύῃ, στεγαζόμενον, καὶ διὰ τὸν χειμῶνα.

« Ή Ἀλληλούσας ὁρατοῦς πολλοῦ συστηθεῖσα ἀπὸ Ἑλληνας ὁρχιαλόγους καὶ μηχανικοὺς ἐπιτροπῆς ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς Ερεχθίουν. » Όλα τὰ κύρια τεμάχια τοῦ θραύσου αὐτοῦ μνημείου διατροφοῦνται καὶ μηροὶ μόνον προσθίζαι τὰ χρειασθοῦν. Τὸ ἐγκριθὲν σχέδιον εἶναι τοῦ νομομηχανικοῦ κ. Μπαλάνου.

Η Κυβέρνησις ἀποδεχθεῖσα τὴν γνώμην τῆς ἐπιτροπῆς ἀπεφάσισε τὴν ἀναστήλωσιν καὶ προσεχῶς ἀρχίζουν αἱ ἐργασίαι.

« Η βιουλγαρικὴ ἀγριότης ἔξαπολουνθεῖ τὸ ἔργον τῆς Ό έν Δοϊράνη Γεώργιος Πατριώτης ἐπεσε νέον αὐτῆς θύμα. » Επτά κακοῦργοι δέσαντες τὰς χειρας καὶ φιμώσαντες τὸ στόμα του, κατέσφαξαν αὐτόν. Οι δολοφόνοι ἔξηφανίσθησαν.

« Ο Γεώργιος Πατριώτης ἦτο ἔξηντα ἑταῖν. Καὶ πρὸ δύο ἑταῖν εἶχεν ἀποτελοῦμη τὸ βιουλγαρικὸν κομπάτον τὴν δολοφονίαν του. Ο βιουλγαρικὸς φανατισμὸς ἦτο τὸ ἐλατήριον τοῦ τόσον ἀγρίως ἐπετελεσθέντος φόνου.

« Ο δῆμος Ἀθηνῶν ἀπεφάσισε τὴν ἀνέγερσιν ἐκθετηρίων τῶν νεκρῶν. Τὸ κτίριον θὰ οἰκοδομηθῇ διπλήν τῆς μικρᾶς ἐκκλησίας τοῦ νεκροταφείου.

« Ο ἐκ Κλειώς κ. Λεωνίδας Ζαρίφης, ἐπιθυμητὸν τὴν πρόδοσον τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου Αθηνῶν, ἀγέλαβε τὴν διετὴ ὑποτροφίαν ἐν Εύρωπῃ νέου ἐπιστημονος πρὸς ἔξαπολούθησιν τῶν σπουδῶν του. Τοιούτος συνεπήθη ὑπὲρ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Μουσείου κ. Σβορώνου, ὁ ἀνεγνωρισμένης ἀξίας κ. Κ. Κονσταντόπουλος.